

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دری

صنف پنجم

برای مکاتب پشتوزبان

Ketabton.com

سال چاپ: ۱۳۹۸ ه.ش.

مشخصات کتاب

مضمون: دری

مؤلفان: گروه مؤلفان کتاب‌های درسی بخش دری نصاب تعلیمی

ویراستاران: اعضای دیپارتمنت ویراستاری و ایدیت زبان دری

صنف: پنجم (برای مکاتب پشتوزبان)

زبان متن: دری

انکشاف دهنده: ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی و تالیف کتب درسی

ناشر: ریاست ارتباط و آگاهی عامه وزارت معارف

سال چاپ: ۱۳۹۷ هجری شمسی

ایمیل آدرس: curriculum@moe.gov.af

حق طبع، توزیع و فروش کتاب‌های درسی برای وزارت معارف جمهوری اسلامی افغانستان محفوظ است. خرید و فروش آن در بازار ممنوع بوده و با متخلفان برخورد قانونی صورت می‌گیرد.

پیام وزیر معارف

اقراً باسم ربك

سپاس و حمد بیکران آفریدگار یکتایی را که بر ما هستی بخشید و ما را از نعمت بزرگ خواندن و نوشتن برخوردار ساخت، و درود بی پایان بر رسول خاتم - حضرت محمد مصطفی ﷺ که نخستین پیام الهی بر ایشان «خواندن» است.

چنانچه بر همه گان هویدا است، سال ۱۳۹۷ خورشیدی، به نام سال معارف مسمی گردید. بدین ملحوظ نظام تعلیم و تربیت در کشور عزیز ما شاهد تحولات و تغییرات بنیادینی در عرصه های مختلف خواهد بود؛ معلم، متعلم، کتاب، مکتب، اداره و شوراهای والدین، از عناصر شش گانه و اساسی نظام معارف افغانستان به شمار می روند که در توسعه و انکشاف آموزش و پرورش کشور نقش مهمی را ایفا می نمایند. در چنین برهه سرنوشت ساز، رهبری و خانواده بزرگ معارف افغانستان، متعهد به ایجاد تحول بنیادی در روند رشد و توسعه نظام معاصر تعلیم و تربیت کشور می باشد.

از همین رو، اصلاح و انکشاف نصاب تعلیمی از اولویت های مهم وزارت معارف پنداشته می شود. در همین راستا، توجه به کیفیت، محتوا و فرایند توزیع کتاب های درسی در مکاتب، مدارس و سایر نهادهای تعلیمی دولتی و خصوصی در صدر برنامه های وزارت معارف قرار دارد. ما باور داریم، بدون داشتن کتاب درسی با کیفیت، به اهداف پایدار تعلیمی در کشور دست نخواهیم یافت.

برای دستیابی به اهداف ذکر شده و نیل به یک نظام آموزشی کارآمد، از آموزگاران و مدرسان دلسوز و مدیران فرهیخته به عنوان تربیت کننده گان نسل آینده، در سراسر کشور احترامانه تقاضا می گردد تا در روند آموزش این کتاب درسی و انتقال محتوای آن به فرزندان عزیز ما، از هیچ نوع تلاشی دریغ نورزیده و در تربیت و پرورش نسل فعال و آگاه با ارزش های دینی، ملی و تفکر انتقادی بکوشند. هر روز علاوه بر تجدید تعهد و حس مسؤولیت پذیری، با این نیت تدریس را آغاز کنند، که در آینده نزدیک شاگردان عزیز، شهروندان مؤثر، متمدن و معماران افغانستان توسعه یافته و شکوفا خواهند شد.

همچنین از دانش آموزان خوب و دوست داشتنی به مثابه ارزشمندترین سرمایه های فردای کشور می خواهیم تا از فرصت ها غافل نبوده و در کمال ادب، احترام و البته کنجکاوی علمی از درس معلمان گرامی استفاده بهتر کنند و خوشه چین دانش و علم استادان گرامی خود باشند.

در پایان، از تمام کارشناسان آموزشی، دانشمندان تعلیم و تربیت و همکاران فنی بخش نصاب تعلیمی کشور که در تهیه و تدوین این کتاب درسی مجدانه شبانه روز تلاش نمودند، ابراز قدردانی کرده و از بارگاه الهی برای آن ها در این راه مقدس و انسان ساز موفقیت استدعا دارم. با آرزوی دستیابی به یک نظام معارف معیاری و توسعه یافته، و نیل به یک افغانستان آباد و مرفعی دارای شهروندان آزاد، آگاه و مرفه.

دکتور محمد میرویس بلخی

وزیر معارف

فهرست عنوان‌ها

شماره درس	عنوان درس	ساعت درسی	صفحه
درس اول	خدای مهربان!	سه ساعت درسی	۱
درس دوم	پیامبر عزیز ما	سه ساعت درسی	۵
درس سوم	مکتب	سه ساعت درسی	۹
درس چهارم	کتاب و کتابخانه	سه ساعت درسی	۱۳
درس پنجم	همکاری در صنف	سه ساعت درسی	۱۷
درس ششم	میله گل سرخ	سه ساعت درسی	۲۱
درس هفتم	اخلاق خوب	سه ساعت درسی	۲۵
درس هشتم	آداب غذا خوردن	سه ساعت درسی	۲۹
درس نهم	مراعات نوبت	سه ساعت درسی	۳۳
درس دهم	هنر رسامی	سه ساعت درسی	۳۷
درس یازدهم	پدر	سه ساعت درسی	۴۱
درس دوازدهم	مادر	سه ساعت درسی	۴۳
درس سیزدهم	راستی و صداقت	سه ساعت درسی	۴۷
درس چهاردهم	صلح	سه ساعت درسی	۵۱
درس پانزدهم	حکایت	سه ساعت درسی	۵۵
درس شانزدهم	قاری عبدالله	سه ساعت درسی	۵۹
درس هفدهم	صحت ثروت است	سه ساعت درسی	۶۳
درس هجدهم	آتش در جنگل	سه ساعت درسی	۶۷

شمارهٔ درس	عنوان درس	ساعت درسی	صفحه
درس نهم	نصیحت‌های بزرگان	سه ساعت درسی	۷۱
درس بیستم	عید قربان	سه ساعت درسی	۷۵
درس بیست و یکم	کابل	سه ساعت درسی	۷۹
درس بیست و دوم	بزرگشی	سه ساعت درسی	۸۳
درس بیست و سوم	بوریا باف	سه ساعت درسی	۸۷
درس بیست و چهارم	چیستان	سه ساعت درسی	۹۱
درس بیست و پنجم	ترحم بر حیوان‌ها	سه ساعت درسی	۹۵
درس بیست و ششم	ترانه	سه ساعت درسی	۹۹
درس بیست و هفتم	اتحاد	سه ساعت درسی	۱۰۲
درس بیست و هشتم	رسم‌ها و ترانه‌های مردمی	سه ساعت درسی	۱۰۴

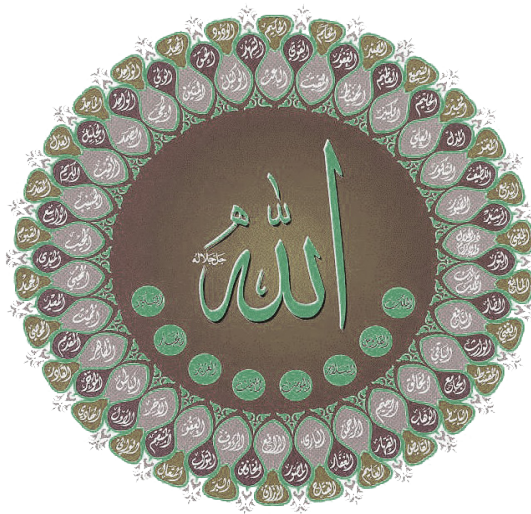

خدای مهربان!

شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند به قدرت و عظمت خداوند جَلَّ جَلَالُهُ بیشتر باورمند

گردند.

پرسش‌ها

۱- آیا می‌دانید که جهان را کی آفریده است؟

۲- نعمت‌هایی را که خداوند جَلَّ جَلَالُهُ به ما بخشیده است، نام بگیرید.

ای نام تو بهترین سرآغاز بی‌نام تو نامه کی کنم باز
خدای خوب و مهربان! می‌دانم که یکتا و یگانه‌ای، شریک
و مانند نداری. به من عقل و هوش بخشیده‌ای تا خوب و بد را
تمییز کنم؛ قدرت گپ‌زدن داده‌ای؛ چشم بخشیده‌ای تا بینم و
گوش داده‌ای تا بشنوم.

باور دارم که هیچ موجودی چون تو بر من مهربان نیست. از تو سپاس گزارم و شکرت را به جا می آورم.
خدای بزرگ! مرا هدایت کن تا به راه راست بروم و علم و دانش بیاموزم؛ تا سعادت دنیا و آخرت نصیبم گردد.

بخوان و بنویس

متن درس را با معلم گرامی یکجا تکرار کنید.

متن درس را به نوبت و با آواز بلند بخوانید.

از حرف‌های زیر کلمه ساخته، روی تخته بنویسید.

● پ، ی، ا، م ..... ● خ، و، ب .....

● ه، و، ش ..... ● ت، و، ا، ن، ا .....

کلمه‌های «مهربان، بهترین و سعادت» را به حرف‌ها تجزیه کنید.

● کلمه‌های زیر را در دسته‌های مربوط آن بنویسید:

گل، کلاه، دهن، مرچ، گوش،

کاهو، پیراهن، موی، سبزی

انسان

لباس

نبات

بشنو و بگو

🌸 متن درس را که معلم گرامی می‌خواند، با دقت بشنوید.

محاورة زیر را دو دو نفر تمرین کنید:

احمد از مکتب به خانه آمد و به خواهرش بنفشه سلام داد؛ بنفشه از او پرسید: امروز در مکتب چه خواندی؟

احمد: درس کتاب درسی را که در باره خداوند عزوجل است خواندیم.

بنفشه: درس امروز ما هم در مورد خداوند عزوجل بود.

احمد: پس می‌دانی چرا خداوند عزوجل را عبادت می‌کنیم؟

بنفشه: بلی، به خاطر آنکه خداوند عزوجل ما و تمام دنیا را پیدا کرده است و جز او کسی لایق عبادت نیست.

احمد: چگونه می‌توانم شکر نعمت‌های خداوند عزوجل را به جا آورم؟

بنفشه: ما وقتی عبادت می‌کنیم، شکر نعمت‌های خداوند عزوجل را به جا می‌آوریم.

احمد: آفرین خواهر خوبم! درس را بسیار خوب یاد گرفته‌ای.

لغت‌ها

معنا	لغت	شماره	معنا	لغت	شماره
شکرگزار	سپاس‌گزار	۲	فرق کردن، تفکیک کردن	تمییز	۱

متن درس را در کتابچه‌های خود رونویس کنید و زیر حرف‌های (ا، چ، گ) خط بکشید.

پیامبر عزیز ما

شاگردان متن درس را درست بخوانند، بنویسند و پیرامون شخصیت حضرت محمد ﷺ آگاهی بیشتر به دست آورند.

پرسش‌ها

- ۱ - پیامبر بزرگ اسلام چه نام دارد؟
- ۲ - آیا می‌دانید کدام کتاب آسمانی به حضرت محمد ﷺ فرستاده شده است؟

نام پیامبر گرامی ما حضرت محمد ﷺ است؛ وی در شهر مکه به دنیا آمد. نام پدرش عبدالله و نام مادرش آمنه بود. او بسیار امانت‌دار و درست‌کار بود، به همین دلیل به پیامبر ما «محمد امین» می‌گفتند. ما مسلمانان پیامبر خود را دوست داریم؛ به او احترام می‌گذاریم و از کارنامه‌های وی پیروی می‌کنیم.

بخوان و بنویس

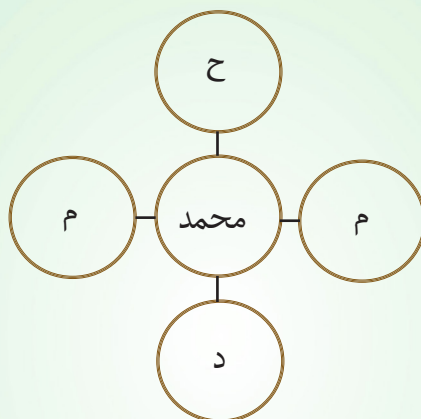
متن درس را بعد از معلم گرامی تکرار کنید.

کلمه‌هایی را که حرف «پ» در آن‌ها به کار رفته است، از روی متن در کتابچه‌های

خود بیرون نویس کنید.

ابتدا کلمه (محمد) را به حرف‌ها تجزیه کنید؛ بعد برای هر حرف، دو واژه روی تخته

بنویسید.

نام تصویرهای زیر را در کتابچه‌های خود بنویسید.

بشنو و بگو

به خوانش متن درس با دقت گوش فرا دهید. 🌸

چرا حضرت محمد ﷺ را امین می گفتند؟ 🌸

کدام کتاب آسمانی به حضرت محمد ﷺ نازل شده است؟ 🌸

محاورة زیر را تمرین کنید:

بهار از حامد پرسید: می دانی پیامبر گرامی ما چه نام دارد؟

حامد: پیامبر ما حضرت محمد ﷺ نام دارد.

بهار: حامد جان! نام مادر پیامبر ما را می دانی؟

حامد: بلی، نام مادر پیامبر ما بی بی آمنه است.

بهار: حضرت محمد ﷺ در کجا به دنیا آمده است؟

حامد: او در شهر مکه به دنیا آمده است.

بهار: چرا حضرت محمد ﷺ را امین می گفتند؟

حامد: چون حضرت محمد ﷺ صادق، امانت دار و درست کار بود.

بهار: از معلومات خوبت سپاس گزارم.

لغت‌ها

شماره	لغت	معنا
۱	پیامبر	کسی که پیام را ببرد.
۲	درست‌کار	راست‌کار
۳	امین	امانت‌دار
۴	پیروی	فرمان‌برداری

کلمه‌های (پیامبر، محمد و مکه) را به حرف‌ها تجزیه کرده، در

کتابچه‌های خود بنویسید.

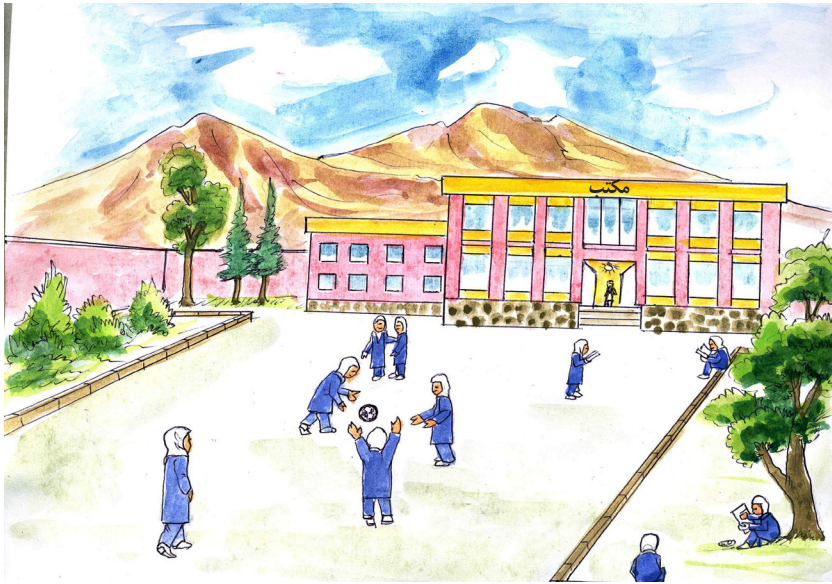

مکتب

شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و به فراگیری مهارت‌های زبان علاقه‌مند

گردند.

پرسش‌ها

۱- در رسم بالا چه می‌بینید؟

۲- در مکتب چه را یاد می‌گیریم؟

ما هر روز به مکتب می‌رویم، در آن‌جا خواندن، نوشتن، علم و ادب را می‌آموزیم؛ با بسیاری از شاگردان دوست شده‌ایم و با هم یک‌جا درس می‌خوانیم.

مکتب ما جای قشنگ است
کتاب ما رنگ به رنگ است
باغچه مکتب ما پر از گلاب است
جویچه هاش صاف و پر آب است
اگر که درس خوان شویم
به جسم خود جان شویم

رازق رویین

بخوان و بنویس

متن درس را با معلم گرامی یکجا بخوانید. 🌸

متن درس را با آواز بلند و به نوبت بخوانید. 🌸

با توجه به متن درس بیت‌های زیر را تکمیل کنید و در کتابچه‌های تان بنویسید. 🌸

مکتب ما جای ..... است ..... ما رنگ به رنگ است

باغچه مکتب ما پر از ..... است ..... جویچه هاش ..... و ..... است

از حرف‌های (م، ک، ت، ب،)، (ب، ا، غ، چ، ه) و (ق، ش، ن، گ) واژه‌های با معنا

ساخته، روی تخته بنویسید.

🌸 نام آنچه را در تصویرهای زیر می بینید روی تخته بنویسید.

بشنو و بگو

🌸 ما چرا به مکتب می رویم؟

🌸 در مکتب با کی ها آشنا می شویم؟

🌸 درس خواندن چه ارزش دارد؟

🌸 **محاوړه زیر را دو دو نفر در صنف تمرین کنید:**

سهراب: رفتن ما به مکتب چه فایده دارد؟

آرش: در مکتب مطالب نو را یاد می گیریم و با دوستان جدید آشنا می شویم.

سهراب: شما در مکتب کدام مضمون ها را می خوانید؟

آرش: ما در صنف پنجم مضمون دری، پشتو، علوم دینی، ریاضی و ... را می خوانیم.

سهراب: در مکتب شما چه ها وجود دارد؟

آرش: مکتب ما باغچه سرسبز دارد که در آن درختان و گل های رنگارنگ وجود دارد.

سهراب: شما محیط مکتب تان را چگونه نگهداری می کنید؟

آرش: بلی، ما به محیط مکتب خود توجه داریم و از گل های آن نگهداری می کنیم.

لغت‌ها

شماره	لغت	معنا
۱	قشنگ	زیبا
۲	جسم	بدن
۳	جان	روح
۴	گلاب	نام یک نوع گل

شعر را در کتابچه‌های خود رونویس نموده، حفظ کنید.

کتاب و کتابخانه

شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و به مطالعه علاقه‌مند شوند.

پرسی‌ها

۱- در رسم چه می‌بینید؟

۲- مطالعه کدام نوع کتاب‌ها را بیشتر دوست دارید؟

فاطمه دختر باهوش و درس‌خوان است. او روزی کتاب می‌خواند که دوستش رابعه به دیدنش آمد و از او پرسید: چه می‌خوانی؟ فاطمه پاسخ داد: دیروز یک کتاب را از کتابخانهٔ مکتب به دست

آوردم، آن را می‌خوانم. دوست دارم در وقت بیکاری علاوه بر کتاب‌های درسی، کتاب‌های قصه، داستان، شعر و معلومات عمومی را هم بخوانم؛ زیرا مطالعه در زنده‌گی انسان‌ها اهمیت فراوان دارد و آگاهی ما را بیشتر می‌سازد. رابعه گفت: من هم می‌خواهم کم کم به مطالعه عادت کنم. از کجا می‌توانم کتاب به دست آرم؟ فاطمه پاسخ داد: کتاب‌ها را می‌توانی از کتابخانه‌های عامه، کتابخانهٔ مکتب و برخی کتابخانه‌های شخصی دوستان خود به دست آوری. رابعه از معلومات فاطمه خوش شده، از او سپاس‌گزاری نمود.

بخوان و بنویس

متن درس را بعد از معلم گرامی تکرار کنید. 🌸

متن درس را خاموشانه بخوانید. 🌸

متن درس را با آواز بلند به نوبت بخوانید. 🌸

جمله‌های زیر را در کتابچه‌های خود نوشته، آن‌ها را با استفاده از واژه‌های داخل 🌸

چوکات تکمیل کنید.

۱- ..... کتاب می‌خواند.

۲- رابعه ..... خواند.

۳- احمد و محمود مجله .....

۴- دیروز سوسن درس ..... بود.

خوانده

فاطمه

اخبار

می‌خوانند

واژه‌های (کتابخانه، سپاسگزار و معلومات) را به هجاها تجزیه نموده، روی تخته بنویسید؛

مانند: گوناگون   گو- نا- گون

جمله‌های زیر را با کلمه‌های داخل چوکات تکمیل کرده بخوانید.

خواندم

او کتاب ....

خواند

من کتاب...

خواندی

تو کتاب...

خواندند

آن‌ها کتاب...

بشنو و بگو

فاطمه مصروف چه کاری بود؟

کی به دیدن فاطمه آمد؟

چرا فاطمه کتاب‌های گوناگون را مطالعه می‌کند؟

محاورة زیر را در صنف تمرین کنید:

احمد: محمد چه را می‌خوانی؟

محمد: یک مطلب را از مجله می‌خوانم.

احمد: در باره چیست؟

محمد: در باره ارزش مطالعه.

احمد: به به، چقدر خوب! می‌شود بلند بخوانی تا من هم بشنوم؟

محمد: بلی، چرا نه، مطالعه کتاب‌های گوناگون برای انسان فایده زیاد دارد. سطح دانش او را بلند می‌برد و در مورد موضوعات مختلف معلومات حاصل می‌کند. مطالعه ذخیره واژه‌ها را در ذهن بیشتر می‌سازد و به انسان کمک می‌کند تا راه بهتر زنده‌گی کردن را یاد بگیرد. برای هر انسان لازم است تا خود را به مطالعه عادت داده، همه‌روزه مدتی از وقت خود را صرف مطالعه نماید.

لغت‌ها

معنا	لغت	شماره
هوشیار، آگاه	باهوش	۱
قسم قسم	گوناگون	۲

واژه‌های (کتاب، کتابخانه و مطالعه) را در جمله‌های مناسب به کار

برده، در کتابچه‌های خود بنویسید.

همکاری در صنف

شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و در مورد اهمیت همکاری و کارهای باهمی معلومات به دست آورند.

پرسش‌ها

- ۱ - در رسم بالا چه می بینید؟
- ۲ - چگونه می توان یک صنف درسی پاک داشت؟
- ۳ - کی تا حال در تنظیم صنف سهم گرفته است؟

امروز خالد از همه زودتر به صنف آمد. کلکین‌ها را باز کرد تا هوای تازه داخل اتاق شود. میزها و چوکی‌ها را منظم ساخت. در این وقت هم‌و همایون آمدند آن‌ها کاغذهای بیکاره را از روی صنف جمع کردند

و در زباله‌دانی انداختند. تخته را پاک کردند. تباشیر و تخته پاک را در جای آن گذاشتند. وقتی معلم به صنف آمد از کار، هما و همایون بسیار خوش شده از آن‌ها سپاسگزاری کرد و شاگردان دیگر را نیز برای همکاری بر یکدیگر در خواندن درس‌ها و کارهای صنف تشویق کرد.

بخوان و بنویس

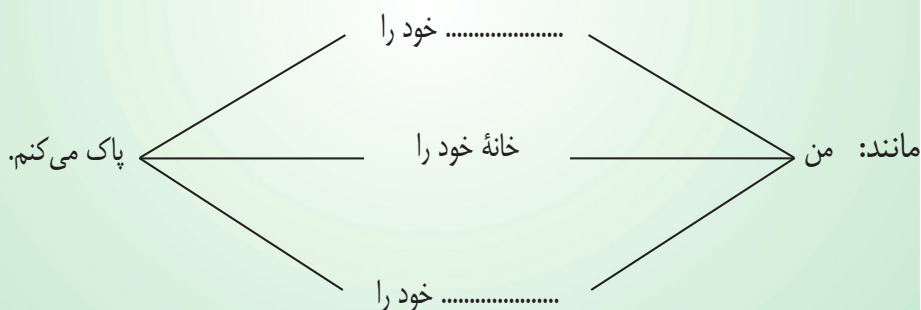
درس را خاموشانه بخوانید.

درس را بعد از معلم گرامی تکرار کنید.

متن درس را به نوبت با آواز بلند بخوانید.

جمله‌های زیر را در کتابچه‌های خود بنویسید و بعد آن‌ها را با استفاده از کلمه‌های (مکتب،

صنف و خانه) تکمیل کنید.

کلمه‌های (زباله‌دانی، تباشیر و تخته پاک) را روی تخته بنویسید.

سه سطر متن درس را در کتابچه‌های تان املا بنویسید.

بشنو و بگو

🌸 کی زودتر از همه به صنف آمده بود؟

🌸 چرا معلم خالد، هما و همایون را تشویق کرد؟

🌸 به نظر شما، کار خالد چه نوع کاری بود؟

🌸 **محاورة زیر را در صنف تمرین کنید:**

معلم از شاگردان پرسید: امروز صنف تان بسیار منظم است. کی صنف را پاک و تمیز کرده است؟

شاگردان پاسخ دادند: خالد، هما و همایون.

معلم: خالد جان! امروز وقت آمده بودی؟

خالد: بلی.

معلم: چرا وقت آمده بودی؟

خالد: به خاطر اینکه صنف را تنظیم و پاک کنم، بعد هما و همایون نیز آمدند.

معلم: خوب، پس بگو چه کردید؟

خالد: کلکین‌ها را باز کردیم و میز و چوکی‌ها را منظم ساختیم؛ بعد تخته را پاک کرده،

تباشیر و تخته‌پاک را در جای آن گذاشتیم.

معلم: آفرین پسر! امروز کارهای خوبی را انجام داده اید. بعد از این تمام هم‌صنفی‌هایت

باید مانند تو در پاکی و نظافت صنف سهم بگیرند.

خالد: تشکر از تشویق شما.

لغت‌ها

شماره	لغت	معنا
۱	همکاری	باهم کار کردن
۲	تشویق	آفرین گفتن
۳	تمیز	پاک، پاکیزه

شاگردان عزیز! درس جدید را در کتابچه‌های خود رونویس کنید.

میله گل سرخ

شاگردان درس را درست بخوانند، بنویسند، پیرامون میله‌های سنتی و فرهنگی

کشور آگاهی حاصل کنند.

پرسش‌ها

۱ - آیا می‌دانید فصل بهار بعد از کدام فصل می‌آید؟

۲ - میله گل سرخ در کدام فصل برگزار می‌گردد؟

۳ - مردم ما در میله گل سرخ چه می‌کنند؟

روز اول سال را که اولین روز بهار است، نوروز می‌گویند. در کشور

ما این روز را خجسته می‌دانند و میله می‌گیرند.

در بعضی از ولایت‌ها؛ به خصوص در ولایت بلخ میله‌یی را به نام

گل سرخ برگزار می کنند.

در این روز مردم خوشی می کنند، لباس پاک می پوشند و برای میله

به تپه ها و یا به باغ ها می روند و آمدن بهار را مبارک باد می گویند.

در نوروز دهقانان به خاطر زیبایی و سرسبزی قریه ها و شهرهایشان

نهال شانی می کنند، سایر مردم ما نیز در نهال شانی و سرسبزی شهر،

کوچه و ده سهم می گیرند.

پختن سمنک نیز یکی از رسم هایی است که در هنگام نوروز آن

را انجام دهند.

بخوان و بنویس

درس را خاموشانه بخوانید.

متن درس را بعد از معلم محترم تکرار کنید.

متن درس را با آواز بلند و به نوبت بخوانید.

متضاد کلمه‌های زیر را از چوکات انتخاب کنید و روی تخته بنویسید.

شب	۱- خوشی .....
غم	۲- پاک .....
کتیف	۳- روز .....

ضدمعنای کلمه‌های زیر را پیدا کرده، در کتابچه‌های خود بنویسید.

۱- خجسته ..... ۲- زیبا .....

۳- می‌کنند..... ۴- سرسبز .....

بشنو و بگو

مفهوم درس را به نوبت بگویید.

روز اول سال را به نام چه یاد می‌کنند؟

در روز اول سال دهقانان چه می‌کنند؟

مردم ما در اول سال به کجا می‌روند؟

محاورة زیر را دو نفر در صنف تمرین کنند:

جمشید از یمما پرسید: روز اول سال به چه نام یاد می‌شود؟

یما: روز اول سال به نام نوروز یاد می‌شود.

جمشید: در نوروز کدام میله برپا می‌شود؟

یما: در نوروز میله گل سرخ برپا می‌شود.

جمشید: در این روز مردم چه می‌کنند؟

یما: در این روز مردم به سرسبزی محیط خود کار می‌کنند و نهال‌شانی می‌کنند.

جمشید: اطفال در این روز چه می‌کنند؟

یما: لباس پاک می‌پوشند و برای میله، بالای تپه‌ها و یا در باغ‌ها می‌روند.

لغت‌ها

شماره	لغت	معنا
۱	خجسته	نیک
۲	میله	گردش و تفریح
۳	سایر	دیگر

واژه‌های (نوروز، سرسبز، بهار و نهال) را در جمله‌های مناسب به کار برده، در کتابچه‌های

خود بنویسید.

اخلاق خوب

شاگردان درس را درست بخوانند، بنویسند و دربارهٔ اخلاق خوب آگاهی بیشتر

به دست آورند.

پرسش‌ها

- ۱ - در رسم چه می‌بینید؟
- ۲ - اخلاق خوب چه را می‌گویند؟
- ۳ - ما، در برابر فقرا و اشخاص نادار چه رویه‌یی باید داشته باشیم؟

ما باید همیشه بکوشیم تا برای داشتن زنده‌گی بهتر، اخلاق خوب را جزء رفتار خود سازیم. اخلاق خوب شامل کارهایی؛ چون: امانت‌داری، درست‌کاری، احترام به بزرگان، شفقت بر کودکان،

فرمان برداری از پدر و مادر، گذشت، تحمل، وفا به عهد، خبرگیری
از بیماران و غیره می باشد.

انسانی که دارای اخلاق نیکو باشد، همه او را دوست می دارند؛
در بین مردم از عزت و حرمت زیاد برخوردار می باشد و برای خود،
خانواده و مردم مفید واقع می شود.

بخوان و بنویس

متن درس را خاموشانه بخوانید.

متن درس را به نوبت با آواز بلند بخوانید.

از حرف‌های زیر کلمه‌های معنادار ساخته، روی تخته بنویسید.

● ا، خ، ل، ا، ق ..... ● ر، ا، س، ت، ک، ا، ر، ی.....

● ش، ف، ق، ت ..... ● گ، ذ، ش، ت.....

واژه‌های (نیک، خوب، تحمل و احترام) را در جمله‌های مناسب به کار برده، در

کتابچه‌های خود بنویسید.

بشنو و بگو

🌸 اخلاق خوب، یعنی چه؟

🌸 داشتن روش و رفتار نیک در زنده‌گی چه ارزش دارد؟

🌸 داشتن اخلاق نیک برای انسان چه فایده دارد؟

🌸 **محاورة زیر را در صنف تمرین کنید:**

ناصر به نادر گفت: دیروز پیرمردی را دیدم که بار گرانی را با خود می‌برد. بار را از پیش او گرفتم و تا نزدیک خانه‌اش بردم، او خیلی خوشحال شد و مرا دعا کرد. نادر: کار نیکی انجام دادی که نشان‌دهنده اخلاق نیک تو است. ناصر: این یک کار کوچک بود، آیا می‌تواند شامل اخلاق نیک شود؟ نادر: بلی دوست عزیز، رفتار خوب، امانت‌داری و راست‌کاری همه شامل اخلاق نیک اند.

ناصر: دیگر کدام کارها شامل اخلاق نیک اند؟

نادر: احترام به بزرگان، شفقت بر کودکان، گذشت، تحمل، وفا به عهد و کمک به بیچاره‌گان همه شامل اخلاق نیک می‌باشند.

ناصر: تشکر برادرم، من دوست دارم این کارها را جزء رفتار روزانه خود بسازم.

نادر: انسان دانا باید این گونه روش را اختیار کند.

لغت‌ها

شماره	لغت	معنا
۱	شفقت	مهربانی
۲	رفتار	روش، طرز
۳	تحمل	بردباری
۴	فرمان برداری	اطاعت، امر و فرمانی را اجرا کردن
۵	حرمت	ارزش، احترام
۶	عهد	پیمان، وعده

متن درس را در کتابچه‌های خود رونویس کنید.

آداب غذا خوردن

شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و پیرامون آداب غذا خوردن معلومات

به دست آورند.

پرسش‌ها

- ۱ - در رسم چه می‌بینید؟
  - ۲ - پیش از خوردن غذا چه باید کنیم؟
  - ۳ - بعد از خوردن غذا باید چه بگوییم؟
- دیروز معلم صاحب برای ما، در باره آداب غذا خوردن چنین گفت:
- پیش از خوردن غذا باید دست‌های خود را بشوییم.
- در آغاز خوردن غذا «بسم الله الرحمن الرحيم» بگوییم.
- لقمه خود را خرد بگیریم و خوب بجویم.

لقمه را از پیش روی دیگران نگیریم.
غذا را نباید داغ بخوریم.
در وقت غذا خوردن به طرف لقمه دیگران نبینیم.
وقتی غذا در دهن ما است، با کسی گپ نزنیم.
بعد از خوردن غذا خداوند را شکر بگوییم.

بخوان و بنویس

متن درس را خاموشانه بخوانید. 🌸

متن درس را با آواز بلند بخوانید. 🌸

واژه‌های (غذا، خوردن، چگونه و داغ) را هجا کنید. 🌸

به گونه مثال: غذا _____ غ + ذا

کلمه‌هایی را که در متن درس انجام کار را نشان می‌دهند، بیرون نویس کنید. 🌸

به گونهٔ مثال: بگوییم، _____، .....

🌸 کلمه‌های (لقمه، دست‌ها و دهن) را روی تخته املا بنویسید.

🌸 به تصویرها نگاه کنید و نام هر کدام آن را روی تخته بنویسید.

بشنو و بگو

🌸 کدام نکته‌ها را در وقت غذا خوردن باید در نظر بگیریم؟

🌸 چرا وقتی چیزی در دهن ما باشد، گپ نزیم؟

🌸 **محاورةٔ زیر را در صنف تمرین کنید:**

لیمه: مینه! تو چه می‌خوری؟

مینه: من غذا می‌خورم.

لیمه: آیا دست‌هایت را شسته‌ای؟

مینه: بلی، دست‌هایم را با آب پاک و صابون شسته‌ام.

لیمه: آفرین! خوردن غذا دارای آدابی است که باید رعایت شود.

مینه: کدام آداب باید در هنگام غذا خوردن رعایت شود؟

لیمه: لقمه را باید خرد بگیریم و خوب بجویم و غذا را باید داغ نخوریم.

مینه: تشکر دوست خوبم که برایم معلومات دادی.

لغت‌ها

شماره	لغت	معنا
۱	شکر	سپاس گفتن به خاطر نعمت‌های خداوند ﷻ
۲	غذا	خوردنی
۳	چگونه	چه قسم

سه سطر متن درس را در کتابچه‌های تان بنویسید.

مراعات نوبت

شاگردان متن درس را درست بخوانند، بنویسند و بدانند که رعایت کردن نوبت

کار پسندیده است.

پرسی‌ها

- ۱ - در تصویر چه می‌بینید؟
  - ۲ - هنگام گرفتن نان از نانوايي، آب از نل و بالا شدن به سرويس حق اوليت بايد براي چه کسی داده شود؟
- تهمينه براي گرفتن نان به نانوايي رفت. در نانوايي ازدحام زياد بود؛ چندين نفر پيشتر در صف ايستاده بودند. او در صف ايستاده شد. تعداد ديگري هم آمدند و هر کدام به نوبت پشت سر تهمينه

ایستاده شدند. هر کسی به نوبت نان می گرفت و می رفت تا نوبت به تهمینه رسید؛ در این هنگام یک نفر که تازه از راه رسیده بود پیش آمد و خواست قبل از تهمینه نان بگیرد. تهمینه ناراحت شد و گفت: بخشید آقا، نوبت من است.

آن شخص گفت: من کار دارم و نمی توانم صبر کنم. تهمینه گفت: من هم کار دارم، مکتب می روم و ناوقت می شود. شخص تازه وارد وقتی دید که تهمینه درست می گوید از کاری که انجام داده بود پوزش خواست و به آخر صف رفت تا نوبتش برسد.

بخوان و بنویس

متن درس را خاموشانه بخوانید.

واژه‌های زیر را به نوبت هجا کنید و روی تخته بنویسید:

نانوایی _____ نان - وا - یی

تهمینه _____ - .....

نوبت _____ - .....

منتظر _____ - .....

واژه‌هایی را که نام اشیاء، اشخاص و یا مکان را نشان می‌دهند از متن درس

بیرون نویس کنید.

جمله‌های زیر را با کلمه‌های داخل چوکات تکمیل کنید.

کن
کنند
می‌کنم

۱- من نوبت را در هر جا رعایت .....

۲- تو هم نوبت را مراعات .....

۳- آن‌ها نیز باید نوبت را رعایت.....

بشنو و بگو

درس امروز در مورد چه بود؟

چرا باید نوبت رعایت شود؟

کی از نانوايي نان می‌گرفت؟

چرا ته‌مینه به نوبت ایستاده بود؟

مردی که تازه از راه رسیده بود چه می‌خواست؟

ته‌مینه به مرد تازه‌وارد چه گفت؟

جمله‌های زیر را با تصویر ارتباط داده، بخوانید.

۱- آن نانوايي است.

۲- آن دختر ته‌مینه است.

۳- آن‌ها به نوبت ایستاده اند. 🙏

۳- من در وقت گرفتن نان نوبت را رعایت می‌کنم.

۴- بی‌نوبتی کار ناپسند است.

لغت‌ها

شماره	لغت	معنا
۱	ازدحام	انبوه جمعیت، نفوس زیاد
۲	صف	قطار
۳	صبر	تحمل، بردباری
۴	مکان	جا
۵	پوزش	عذر خواهی

برای کلمه‌های «نوبت و مراعات» در کتابچه‌های خود دو جمله بنویسید.

هنر رسامی

شاگردان متن درس را درست بخوانند، بنویسند و در مورد هنر رسامی معلومات

به دست آورند.

پرسش‌ها

- ۱ - در تصویر چه می‌بینید؟
- ۲ - شما کدام هنر را بیشتر دوست دارید؟
- ۳ - تا حال چه چیزهایی را رسم کرده اید؟

یک روز پدرم گفت: دوست دارم یکی از فرزندانم هنرمند شود.
من گفتم: پدر جان! من می‌خواهم رسام شوم و کوشش می‌کنم
نقاشی را نیز یاد بگیرم.
پدرم گفت: آفرین! پس آن گاه ما نیز یک هنرمند در خانواده
خود خواهیم داشت.

من گفتم: پدر جان! آیا رسامی هم هنر است؟ او پاسخ داد: بلی، رسامی، نقاشی، عکاسی و سینماگری همه هنر اند. از پدرم پرسیدم: برای این که رسام خوبی شوم باید چه کنم؟ پدرم گفت: «فرزندم یک رسام باید خوب فکر کند، با دقت به همه چیز نگاه کند، به کارش عشق و علاقه داشته باشد و سعی و تلاش کند تا بتواند موفق شود.»

بخوان و بنویس

- متن درس را بعد از معلم تکرار کنید.
- متن درس را با آواز بلند به نوبت بخوانید.
- اسمها را از متن درس دریافت نموده، روی تخته بنویسید.
- در مورد هنری که دوست دارید، چند سطر در کتابچه‌های خود بنویسید.
- به جای اسمهای زیر ضمیر آن را به کار ببرید:
  - تهمینه رسام است.
  - احمد و بکتاش رسامی می‌کنند.
  - هما و همایون نمایشگاه رسامی رفتند.

او

ایشان

آنها

بشنو و بگو

🌸 مفهوم درس را بیان کنید.

🌸 **محاورة زیر را دو دو نفر تمرین کنید:**

فریده از تواب پرسید: به کدام هنر علاقه داری؟

تواب: به هنر رسامی و نقاشی زیاد علاقه دارم.

فریده: نقاش از کدام وسایل کار می‌گیرد؟

تواب: از برس، انواع رنگ، پارچه‌های مخصوص نقاشی، سه پایه و غیره.

فریده: خیلی خوب، این هنر خیلی عالی و ماندگار است.

تواب: ممنون دوست خوبم، خودت کدام هنر را دوست داری؟

فریده: من هم بیشتر هنر رسامی را دوست دارم.

تواب: رسام از کدام وسایل استفاده می‌کند؟

فریده: در هنر رسامی بیشتر از پنسل و کاغذهای مخصوص رسامی کار گرفته می‌شود.

تواب: تا حال چه چیزها را رسم کرده‌ای؟

فریده: نقشهٔ افغانستان، بیرق افغانستان و منظرهٔ بالاحصار کابل را رسامی کرده‌ام که

در دیوار دهلیز مکتب ما نصب است.

تواب: به به! چقدر خوب، کاش روزی برسد که کارهای من نیز تکمیل شود و در هنر

خود موفق شوم.

فریده: برادر خوبم هر چه بیشتر تلاش کنی، زودتر به هدف می‌رسی. ان شاءالله.

لغت‌ها

شماره	لغت	معنا
۱	فرزند	پسر یا دختر
۲	رسام	کسی که رسم می‌کشد
۳	نقاش	کسی که نقاشی می‌کند
۴	سینماگر	کسی که در سینما کار می‌کند
۵	هنرمند	دارای هنر

واژه‌های جدید را با معنای آن‌ها در کتابچه‌های خود نوشته و حفظ کنید.

پدر

شاگردان متن درس را درست بخوانند، بنویسند و در مورد مقام پدر آگاهی

حاصل کنند.

پرسش‌ها

۱ - آیا می‌دانید پدر برای ما چقدر زحمت می‌کشد؟ بیان کنید.

۲ - به نظر شما چگونه می‌توانیم حق پدر و مادر خود را ادا کنیم؟

پدرم ای پدر شیرینم!	سوی تو شام و سحر می‌بینم
قصه گفتی ز گل و باغ و بهار	قصه از آب روان جوی و کنار
حرف حرف تو به من پندی شد	تا لبم باز به لبخندی شد
راحت زنده‌گی‌ام از تو بود	بخت و پاینده‌گی‌ام از تو بود
گل ز گفتار تو می‌ریزد و من	می‌شوم باغ سخن رنگ چمن
دوست می‌دارم‌ت ای مایه عمر	دوست می‌دارم‌ت ای سایه عمر

رویین

بخوان و بنویس

متن درس را خاموشانه بخوانید.

متن را بعد از معلم گرامی تکرار کنید.

متن را با آواز بلند به نوبت بخوانید.

کلمه‌های پدر، شیرین، شام، سحر، زنده‌گی و پاینده‌گی را به هجاهای تجزیه کنید؛ مثال: پ - در

بیت‌های زیر را با واژه‌های مناسب تکمیل کنید:

پدرم ای ..... شیرینم!

قصه گفتی ز گل و باغ و .....
سوی ..... شام و ..... می بینم
قصه از ..... روان جوی و کنار

بشنو و بگو

کی برای آسایش زنده‌گی ما کار می‌کند و زحمت می‌کشد؟

مفهوم شعری را که خواندید بیان کنید.

مجاورهٔ زیر را در صنف تمرین کنید.

لیمه به دیوه گفت: می‌دانی پدر چقدر برای ما زحمت می‌کشد؟

دیوه: بلی لیمه جان، پدر برای اینکه ما راحت زنده‌گی کنیم شب و روز کار می‌کند و

زحمت می‌کشد.

لیمه: پدر بر علاوهٔ آنکه در بیرون کار می‌کند، در پرورش و آموزش ما نیز کوشش می‌کند.

دیوه: بلی پدر و مادر همراه ما درس می‌خوانند و ما را تشویق می‌کنند.

لیمه: باید پدر و مادر خود را احترام کنیم؛ زیرا آن‌ها برای آسایش زنده‌گی ما از هیچ

کاری دریغ نمی‌کنند.

دیوه: بلی دقیق گفتمی، ما چه باید بکنیم تا پدر و مادر ما از ما خوش و راضی باشند؟

لیمه: ما باید کوشش کنیم درس‌های خود را بخوانیم و به آن‌ها احترام بگذاریم تا

زحمت‌های آن‌ها به هدر نرود.

لغت‌ها

شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	سحر	صبح	۴	مایه	اصل، بنیاد
۲	پند	نصیحت	۵	کنار	گوشه
۳	پاینده	جاودان، همیشه			

چهار بیت شعر را در کتابچه‌های خود رونویس کنید.

مادر

شاگردان متن درس را درست بخوانند، بنویسند و پیرامون مقام مادر آگاهی

حاصل کنند.

پرسش‌ها

۱ - آیا می‌دانید، مادر برای ما چه زحمتهایی کشیده است؟

۲ - به نظر شما، چگونه می‌توان حق مادر را ادا کرد؟

بود مادر حیات جاودانی

بود مادر فروغ زنده گانی

کند با من همیشه مهربانی

پرستار دل غم پرور من

مادر، آن موجود مهربان و باعاطفه‌یی است که برای آسایش

ما از تمام آسایش خود می‌گذرد. مادر، نخستین کلمه‌یی است

که ما به زبان می‌آوریم. مادر است که شب‌ها بیدار می‌ماند و با دست‌های مهربانش گهوارهٔ کودکش را می‌جناند تا کودکش آرام بخوابد. مادر، نخستین معلمی است که به ما درس زنده‌گی می‌آموزاند. مادر ما را پرورش داده و تربیت می‌کند. پیامبر گرامی اسلام در مورد حرمت مادران فرموده اند: بهشت زیر پای مادران است؛ پس بر ما لازم است که برای رضایت خداوند ﷻ و حقوقی که مادر بالای ما دارد، فداکاری‌هایش را فراموش نکنیم و همیشه خدمت مادر خود را انجام دهیم.

بخوان و بنویس

متن درس را بعد از معلم گرامی تکرار کنید. 🌸

متن درس را با آواز بلند بخوانید. 🌸

واژه‌های زیر را به حرف‌ها تجزیه کنید و روی تخته بنویسید. 🌸

مانند:	پسر = پ + س + ر	فروغ	.....
مادر	.....	نخستین	.....
عاطفه	.....	آسایش	.....
گهواره	.....	مادران	.....
فداکاری	.....	مهربان	.....

🌸 برای هر کدام از این حرف‌ها (پ، ژ، چ، گ) یک واژه بسازید و در کتابچه‌های خود بنویسید.

بشنو و بگو

🌸 چه کسی مفهوم درس را گفته می‌تواند؟

🌸 چگونه می‌توانیم حقوق مادر خود را ادا کنیم؟

🌸 محاوره‌ی زیر را در صنف تمرین کنید:

فرخنده به مژده گفت: می‌دانی چرا گفته‌اند: بهشت زیر پای مادران است؟

مژده: بلی، برای این که مادر در پرورش ما زحمت زیادی می‌کشد.

فرخنده: راستی که فداکاری و محبت مادر بی‌پایان است.

مژده: هر قدر برای مادران خود خدمت کنیم، هنوز هم نمی‌توانیم حق آن‌ها را ادا نماییم.

فرخنده: بلی، راست می‌گویی؛ مادر با یک دست گهواره و با دست دیگرش جهان را می‌جنباند.

مژده: هر فرزند باید تلاش کند تا رضایت مادر و پدر خود را به دست بیاورد و در پیری دست آن‌ها را بگیرد.

لغت‌ها

شماره	لغت	معنا
۱	مهربان	بامهر، بامحبت
۲	آسایش	آسوده‌گی، راحتی
۳	آسوده	آرام، راحت
۴	فروغ	روشنی، پرتو

شاگردان عزیز، از کلمه‌های (مادر، اطاعت، آسایش و حرمت) جمله‌های کوتاه بسازید و

در کتابچه‌های خود بنویسید.

راستی و صداقت

شاگردان متن درس را درست بخوانند، بنویسند و پیرامون راستی و صداقت آگاهی حاصل کنند.

پرسش‌ها

۱ - در تصویر چه می‌بینید؟

۲ - آیا در باره صداقت چیزی می‌دانید؟ بیان کنید.

فرامرز ساعت تفریح در باغچه مکتب قدم می‌زد. او از باغچه مکتب یک ساعت قیمتی یافت و از همصنفان خود پرسید: ساعت از کیست؟ هیچ‌کس پاسخ نداد و صاحب ساعت پیدا نشد. او ساعت را به سر معلم مکتب سپرد. فردای آن روز وقتی که صاحب ساعت پیدا شد؛ بعد از گفتن نشانی، آن را از سر معلم گرفت.

سر معلم مکتب از فرامرز به خاطر صداقت و راستی او سپاسگزاری نمود و تمام شاگردان از کار او خوش شدند؛ خودش نیز از این که کار نیکی انجام داده بود، احساس خرسندی می کرد.

بخوان و بنویس

متن درس را خاموشانه بخوانید و کلمه‌هایی را که مفهوم آن‌ها را نمی‌دانید بیرون نویس کنید.

متن درس را به نوبت و با آواز بلند بخوانید.

جمله‌های زیر را مرتب ساخته، روی تخته بنویسید.

• پاسخ، نداد، پیدا، و، ساعت، هیچ‌کس، صاحب، نشد.

• شاگردان، و، تمام، خوش، از، کار، راضی، او، بودند.

جمله (او از باغچه مکتب یک ساعت قیمتی یافت،) را در کتابچه‌های تان املا بنویسید.

از کلمه‌های زیر با اضافه کردن پسوند «چه» کلمه‌های نو بسازید.

مثال: باغ + چه ← باغچه

طاق + ← .....

شاخ + ← .....

بیل + ← .....

بشنو و بگو

درسی را که خواندید در مورد چه بود؟

صداقت و راستی در زنده‌گی ما چه ارزش دارد؟

محاورة زیر را در صنف تمرین کنید:

عمر از عایشه پرسید: صداقت و راستی یعنی چه؟

عایشه: صداقت و راستی هر دو به یک معنا است؛ یعنی در هر کار باید صداقت داشته

باشیم تا رضای خداوند ﷻ را حاصل کنیم.

عمر: دیروز پسر عمه ام فرامرز از مکتب یک ساعت قیمتی یافت و آن را به صاحبش

سپرد.

عایشه: بلی، چون ساعت را دوباره به صاحبش سپرد؛ این خود صداقت است.

عمر: سر معلم مکتب او را تشویق کرده، از او تشکر نمود.

عایشه: در واقع فرامرز یک پسر صادق و درست کار است.

عمر: بلی، همصنفانش نیز از کار او خوش بودند.

عایشه: صداقت و راست کاری هم اعتبار خود انسان را بلند می‌برد و هم دیگران

بالای شخص صادق اعتماد می‌کنند و از صداقت و راست کاری او پیروی می‌نمایند.

لغت‌ها

شماره	لغت	معنا
۱	باغچه	باغ کوچک
۲	صداقت	راستی
۳	خرسند	شاد، خوش و خوشحال

واژه‌های «ساعت، صداقت، راستی و قیمتی» را در جمله‌های مناسب به کار برده، در کتابچه‌های تان بنویسید.

صلح

شاگردان متن درس را درست بخوانند، بنویسند و در مورد ارزش و اهمیت صلح آگاهی حاصل کنند.

پرسش‌ها

- ۱- در مورد صلح چه می‌دانید؟
- ۲- اگر در یک کشور صلح وجود نداشته باشد چه می‌شود؟

ای کبوترهای صلح و دوستی!

با دو بال خود چه‌ها آورده‌اید؟

مهر و آزادی و شور و خنده را

تا کجا در قلب‌ها پرورده‌اید؟

پرزنان در آسمان بیکران
می‌روید آن‌جا که جنگ و محنت است
تا رسانید این پیام گرم را
کای بشر! خون ریختن‌ها وحشت است
از فراز کوه‌ساران بلند
می‌دهد فرزند این کشور پیام
ای کبوترهای صلح و دوستی
بر همه خلق جهان از ما سلام

رویین

بخوان و بنویس

شعر را با معلم خود یکجا تکرار کنید. 🌸

یک یک نفر شعر را با آواز بلند و به نوبت بخوانید. 🌸

بیت‌های زیر را در کتابچه‌های خود تکمیل کنید: 🌸

ای ..... های ..... و دوستی! با دو ..... خود چه‌ها آورده اید؟

از فراز ..... بلند ..... می‌دهد ..... این ..... پیام

در مورد صلح یک یک جمله در کتابچه‌های تان بنویسید. 🌸

بشنو و بگو

🌸 به خوانش شعر با دقت گوش دهید.

🌸 مفهوم شعر را به نوبت بیان کنید.

🌸 معنای بیت‌های زیر را بگویید:

پرزنان در آسمان بیکران
می‌روید آن‌جا که جنگ و محنت است
تا رسانید این پیام گرم را
کای بشر! خون ریختن‌ها وحشت است

🌸 **محاورة زیر را در صنف تمرین کنید:**

اسما: می‌دانی صلح یعنی چه؟

مروه: بلی، صلح به معنای آشتی و سازش است. بدون صلح زنده‌گی بسیار دشوار

می‌باشد.

اسما: اگر صلح باشد این همه خشونت و ناامنی از بین خواهد رفت؟

مروه: بلی، اگر صلح وجود داشته باشد، می‌توانیم با خاطر آسوده درس بخوانیم، کار

کنیم و زنده‌گی خوب داشته باشیم.

اسما: ای کاش صلح در سراسر کشور به میان آید تا هیچ انسانی از جنگ و محنت رنج

نبرد!

مروه: خواهرم، خداوند عز و جل در کشور ما و سراسر جهان صلح را بیاورد.

لغت‌ها

شماره	لغت	معنا
۱	پیام	پیغام، خبر
۲	بیکران	بی‌پایان
۳	محنت	سختی، رنج
۴	مهر	محبت
۵	وحشت	ترس
۶	خلق	مردم
۷	جهان	دنیا
۸	کای	که‌ای

واژه‌های جدید را در کتابچه‌های خود بنویسید و شعر را حفظ کنید.

حکایت

شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و مفهوم حکایت را بدانند.

پرسش‌ها

۱ - در تصویر کدام حیوان‌ها را می‌بینید؟

۲ - آیا روباه را دیده‌اید؟

۳ - اگر شما به کدام مشکل مواجه شوید، چه می‌کنید؟

بود نبود یک روباه بود. این روباه با آنکه خیلی حيله‌گر و مکار بود؛ بسیار هوشیار نیز بود. روزی از یک ده می‌گذشت که خروس فربه و قشنگی را دید. پیش رفت و با هزار حيله سلام داد و گفت: خروس خوش صدای من آیا تو هم مثل پدرت خوش‌آواز استی؟!

او که بسیار خوش آواز بود.

خروس خوش باور گفت: حالا بشنو و قضاوت کن که من چطور می خوانم. بعد چشم‌هایش را بست و بانگ بلندی سر داد: قو، قو، قو...! روباه برجست و خروس را بر دهن گرفت و فرار کرد. سگ‌های ده او را دیدند و به دنبالش دویدند. خروس که به اشتباه خود پی برده و نادم بود، چاره‌یی به رهایی خود می‌سنجید. از زرنگی کار گرفت و به روباه گفت: اگر می‌خواهی از چنگال این سگ‌ها رها شوی برای شان بگو این خروس را از ده شما نگرفته‌ام. روباه مکار فریب خورد و تا دهان باز کرد خروس پسران از دهانش بیرون جست و بالای درخت پرید. روباه با ناامیدی به خروس نگاه کرد و در راه خود روان شد.

بخوان و بنویس

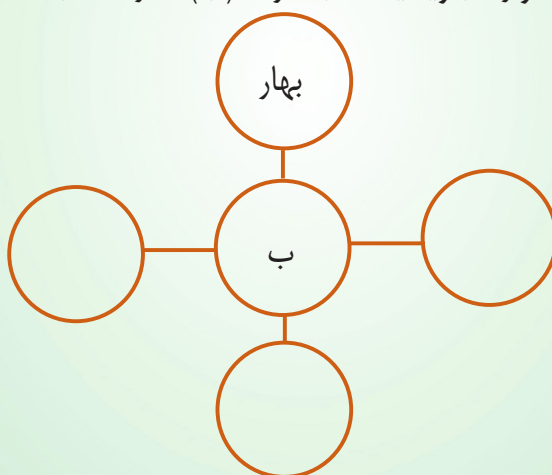
متن درس را خاموشانه بخوانید.

متن درس را بعد از معلم خود تکرار کنید.

متضاد کلمه‌های زیر را روی تخته بنویسید و آن‌ها را با هم وصل کنید.

زشت	بود
راستی	زیبا
اشتباه	فریب
نبود	درست

مانند واژه زیر چند واژه بنویسید که با حرف (ب) آغاز شده باشد.

بشنو و بگو

حکایتی را که خواندید به همصنفان خود بگویید.

از حکایت روباه و خروس چه یاد گرفتید؟

محاورة زیر را تمرین کنید:

زیبا: السلام علیکم زینب جان! خوب استی ان شاءالله؟

زینب: علیکم السلام زیبا جان! تشکر می‌کنم. خودت خوب استی؟

زیبا: تشکر زنده باشی، من خوب استم.

زیبا: هرگاه به کدام مشکلی مواجه شوی چه می‌کنی؟

زینب: اول خوب فکر می‌کنم که مشکل چه است و بعد راه حل آن را پیدا کرده، مشکل را حل می‌سازم.

زیبا: امروز درس ما حکایت روباه و خروس بود. خروس بیچاره اول متوجه نبود که در دام می‌افتد و به حرف روباه گوش داد.

زینب: چقدر جالب! بعد چه شد؟

زیبا: بعد متوجه اشتباه خود شد و برای نجات خود راه حل پیدا کرد و خود را از چنگال روباه نجات داد.

زینب: می‌توانی حکایت را برایم مکمل بگویی؟

زیبا: بلی، حکایت را برای زینب قصه کرد.

زینب: درس خوبی بود، هرگاه با مشکل مواجه شدیم برای آن باید راه حل درست پیدا کنیم.

لغت‌ها

شماره	لغت	معنا
۱	حیله	مکر و فریب
۲	قشنگ	زیبا
۳	اشتباه	سهو، خطا
۴	زرنگ	هوشیار، باهوش

متضاد کلمه‌های، جنگ، زشت، شب، تاریک و سیاه را در کتابچه‌های

خود بنویسید.

قاری عبدالله

شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و در مورد شخصیت ادبی قاری عبدالله

معلومات حاصل کنند.

پرسش‌ها

۱ - نام چند شاعر زبان فارسی دری را گفته می‌توانید؟

قاری عبدالله در سال ۱۲۴۷ هجری خورشیدی در شهر کابل چشم به جهان گشود. پدرش قطب‌الدین نام داشت و از دانشمندان وقت خود بود. قاری عبدالله علم و دانش را از پدرش و استادان بزرگ آن زمان فرا گرفت. از او کتاب‌های درسی، آثار علمی و

تحقیقی و اشعار فراوان بر جا مانده است، که همه از ارزش ویژه علمی و ادبی برخوردار اند. قاری عبدالله از نخستین معلمان لیسه حبیبیه کابل بود. او در تألیف کتاب‌های درسی مکتب نیز سهم داشته است. قاری عبدالله نظر به دانش و فعالیت‌هایی که داشت، در سال ۱۳۱۳ خورشیدی لقب ملک‌الشعرای افغانستان را گرفت.

نمونه کلام:

یک برگ گل نمانده به گلشن بهار کو
رفته است ابروی چمن آبشار کو
امروز مردمان همه در خواب غفلت اند
غیر از ستاره، دیده شب‌زنده‌دار کو

بخوان و بنویس

متن درس را خاموشانه بخوانید.

متن درس را به نوبت با آواز بلند بخوانید.

جمله‌های زیر را با استفاده از کلمه‌های داخل چوکات تکمیل کنید.

من
او
آنها

..... درس می‌خواند.

..... درس می‌خوانم.

..... درس خواندند.

بشنو و بگو

قاری عبدالله کی بود؟

قاری عبدالله چه نوع آثار از خود بر جا گذاشته است؟

مفهوم بیت پایان متن را بیان کنید.

محاورة زیر را تمرین کنید:

پروین از پروانه پرسید:

زنده‌گی نامه چند شاعر در کتاب درسی شما آمده است؟

پروانه: سال قبل در کتاب درسی ما زنده‌گی نامه یک شاعر آمده بود.

پروین: کدام شاعر؟

پروانه: قاری عبدالله.

فاطمه: قاری عبدالله کدام آثار را از خود بر جا گذاشته است؟

پروانه: او از اولین کسانی است که کتاب‌های درسی را نوشته است و آثار علمی و

تحقیقی زیادی از خود بر جا گذاشته است.

پروین: بسیار خوب! به قاری عبدالله کدام لقب داده شده است؟

پروانه: برایش لقب ملک الشعرا داده شده است.

لغت‌ها

شماره	لغت	معنا
۱	دانشمند	صاحب دانش
۲	غفلت	بی‌خبری
۳	نخستین	اولین
۴	گلشن	باغ گل
۵	سهم	حصه

واژه‌های «دانشمند، معلم و گلشن» را در جمله‌های مناسب به کار برده، در کتابچه‌های

خود بنویسید.

صحت ثروت است

شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و به اهمیت تندرستی و سلامتی پی

ببرند.

پرسش‌ها

۱ - آیا می‌دانید، چه چیزها سبب به وجود آمدن مرض می‌شود؟

۲ - به نظر شما، میوه‌ها چگونه باید شسته شود؟

نزدیک مکتب ما چند دکان خوراکی فروشی است. در آن جا انواع خوراکی فروخته می‌شود. بعضی از شاگردان که تقسیم اوقات منظم ندارند. در خانه غذا خورده نمی‌توانند. آن‌ها از دکان‌ها چپس، پفک،

بسکویت و میوه می‌خرند و می‌خورند. گاه‌گاهی میوه‌ها را ناشسته می‌خورند و نمی‌دانند که خوردن غذاهای روی بازار به چه اندازه مضر است.

همصنفی ما حمید میوه را ناشسته خورده بود و روز امتحان، ناگهان مریض شد.

ما با معلم خود به دیدنش رفتیم. معلم صاحب به حمید گفت: ای کاش، میوه را قبل از خوردن با آب پاک می‌شستی تا مریض نمی‌شدی! بعد از این متوجه صحت خود باش؛ زیرا صحت ثروت است. حمید وقتی صحتمند شد و به مکتب آمد، با خود عهد کرده بود که دیگر هرگز غذاهای روی بازار و میوه‌های ناشسته را نخورد و متوجه تندرستی و سلامتی خود باشد.

بخوان و بنویس

متن درس را بعد از معلم تکرار کنید. 🌸

متن درس را به نوبت با آواز بلند بخوانید. 🌸

جاهای خالی را در جمله‌های زیر تکمیل نموده، در کتابچه‌های خود بنویسید. 🌸

نزدیک..... ما چند دکان..... است.

بعضی از..... که .....منظم ندارند، از آن دکان‌ها چپس،.....،

..... و میوه .....

میوه‌ها را ..... نخورید.

بشنو و بگو

چرا حمید مریض شد؟

معلم به حمید چه گفت؟

چرا بعضی از شاگردان مکتب، خوراکی‌های روی بازار را می‌خورند؟

جمله‌ها را در صنف دو دو نفر تمرین کنید.

• من میوه را شسته می‌خورم.

* من میوه خوردم.

• تو میوه را شسته می‌خوری.

* تو میوه خوردی.

• شما میوه را شسته می‌خورید.

* شما میوه خوردید.

• آن‌ها میوه را شسته می‌خورند.

* آن‌ها میوه خوردند.

در گروه‌ها راجع به تندرستی و صحت بحث کنید.

تصویرهای زیر را با هم ارتباط داده، در مورد آن به نوبت یک یک جمله بگویید.

لغت‌ها

شماره	لغت	معنا
۱	تندرستی	سلامتی، صحت‌مندی
۲	کلورین	مادهٔ کیمیایی برای پاک‌سازی ترکاری، آب و میوه
۳	ثروت	دارایی
۴	گاه‌گاه	وقت به وقت

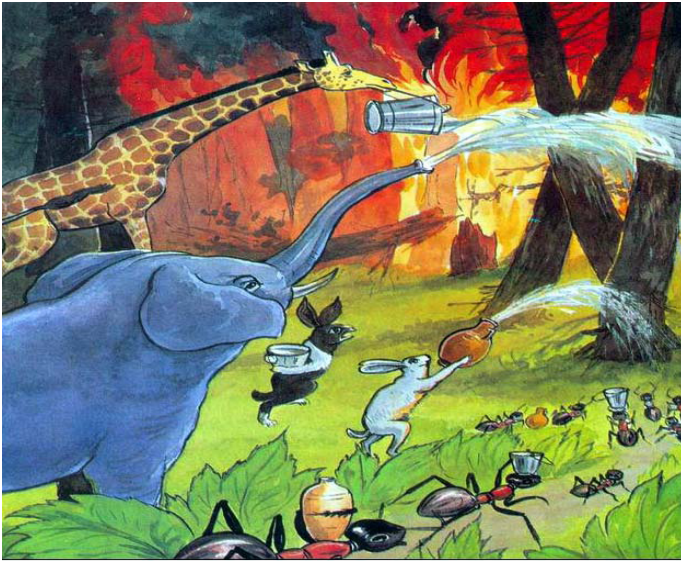
واژه‌های (صحت، ثروت و کلورین) را در جمله‌های مناسب به کار برده، در کتابچه‌های خود بنویسید.

آتش در جنگل

شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند، جمع‌بندی اسم را فرا گرفته و دریافت

راه حل، در برابر سختی‌ها را بیاموزند.

پرسی‌ها

۱- در رسم چه می‌بینید؟

۲- به تصویر نگاه کرده، در باره آن، آنچه می‌دانید بیان کنید.

روزی در یک جنگل بزرگ آتش سوزی صورت گرفت. حیوان‌های مختلفی در آن جنگل زنده‌گی می‌کردند. تمام حیوان‌ها با دیدن آتش پا به فرار گذاشتند؛ ولی مورچه‌ها فرار نکردند؛ چون مورچه‌ها مطمئن بودند که اگر آتش نزدیک شود، آن‌ها به داخل زمین پناه می‌برند.

فیل از مورچه‌یی پرسید: شما نمی‌روید؟ مورچه گفت: نه، ما

می خواهیم آتش را خاموش سازیم! سخن مورچه بالای فیل تأثیر کرد و برای همه حیوان ها گفت: باید همه با هم آتش را خاموش کنیم. تمام حیوان ها گپ فیل را قبول کرده، از دریا آب آوردند و بالای آتش انداختند، تا اینکه آتش خاموش شد و خانه های آن ها نسوخت. فیل از همت مورچه ها به حیوان های دیگر قصه کرد. تمام حیوان های جنگل از مورچه ها تشکر و قدردانی کردند.

بخوان و بنویس

متن درس را خاموشانه بخوانید.

متن درس را به نوبت با آواز بلند بخوانید.

واژه های زیر را با «ها» جمع ببندید و در کتابچه های خود بنویسید.

مانند: گل + ها = گل ها

قلم + =

کتاب + =

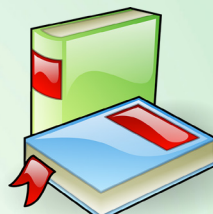
چوکی + =

تخته + =

میز + =

به تصویرها نگاه کنید و نام هرکدام را بر اساس شماره روی تخته بنویسید؛ مثال:

۱- گل ۲- چوکی

از متن درس، اسم‌هایی را که بیشتر از یک چیز را نشان می‌دهند، دریافت و

بیرون نویس کنید.

مانند: حیوان‌ها

بخوان و بگو

مفهوم قصه‌ی را که خواندید، بیان کنید.

چرا مورچه‌ها نخواستند فرار کنند؟

فیل به حیوان‌های دیگر چه گفت؟

آیا مورچه‌ها یا فیل به تنهایی آتش را خاموش کرده می‌توانستند؟

چه چیز باعث شد تا آتش‌سوزی خاموش گردد؟

🌸 محاورهٔ زیر را دو دو نفر تمرین کنید:

عثمان: السلام علیکم....

زینب: علیکم السلام....

عثمان: امروز در کوچهٔ ما همه مصروف پاک کاری بودند.

زینب: واه چه کار خوبی! تو چرا اشتراک نکردی؟

عثمان: من خسته بودم.

زینب: اگر سهم می‌گرفتی کار خوبی می‌شد؛ زیرا در کار دسته‌جمعی خیر و برکت است

و از طرف دیگر محیط ما پاک و صفا می‌شود.

عثمان: راست گفتی من می‌روم و با همسایه‌ها در پاک کاری کوچه سهم می‌گیرم.

زینب: تشکر که حرفم را شنیدی. زنده‌گی باهمی نیاز به کار مشترک و دسته‌جمعی

دارد.

لغت‌ها

شماره	لغت	معنا
۱	مطمین	آسوده‌خاطر
۲	فرار	گریز

متن درس را در کتابچه‌های خود بنویسید.

نصیحت‌های بزرگان

شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند، کلمه‌های مفرد و جمع را فرا گرفته، به شنیدن نصایح بزرگان علاقه‌مند شوند و از آن‌ها در زنده‌گی استفاده کنند.

پرسی‌ها

۱ - آیا تا به حال کسی به شما قصه یا افسانه گفته است؟

۲ - بیشتر چه کسانی به شما نصیحت می‌کنند؟

در یکی از شب‌های زمستان با تمام اعضای خانواده در چهار طرف صندلی نشسته بودیم. مادر کلانم که همیشه برای ما افسانه‌های شیرین قدیمی را می‌گفت، به ما چنین نصیحت کرد و گفت: فرزندانم! بزرگان چیزهایی را که تجربه کرده‌اند در گفته‌های کوتاه برای ما به

میراث گذاشته اند، ما باید آن گفته‌های کوتاه را که نتیجهٔ تجربه‌های زنده‌گی آنها است، در زنده‌گی خود عملی سازیم؛ در ادامه مادر کلان چنین گفت:

- هیچ‌گاه دروغ نگویند؛ زیرا دروغ گفتن باعث شرمندگی می‌شود.
- در غیاب کسی در باره‌اش سخن بد نگویند و غیبت نکنید.
- در راه رفتن از بزرگان پیشتر نروید.
- با بزرگتر از خود مزاح نکنید.
- کار امروز را به فردا نگذارید.

بخوان و بنویس

متن درس را خاموشانه بخوانید و کلمه‌های جمع آن را بیرون‌نویس کنید. 🌈

متن درس را به نوبت با آواز بلند بخوانید. 🌈

کلمه‌های مفرد زیر را به جمع تبدیل نمایید. 🌈

شبها   شب

.....   کتاب

.....   چوکی

.....   تخته

.....   میز

بشنو و بگو

کی به شما قصه می گوید؟

مادر کلان به نواسه‌های خود چه گفت؟

چرا مادر کلان به نواسه‌های خود گفت که هیچ‌گاه دروغ نگویند؟

محاورة زیر را در صنف تمرین کنید:

بهار به مروه گفت: مادر کلانم همیشه ما را نصیحت می‌کند.

مروه: مادر کلانت به شما چه می‌گوید؟

بهار: او می‌گوید، در نبود کسی در باره‌اش سخن بد نگویند و غیبت نکنید.

مروه: بلی، مادر کلان من هم چنین گفته بود؛ زیرا غیبت کردن کار زشتی است و انسان

را داخل گناه می‌سازد.

بهار: مادر کلانم به ما گفت: با بزرگان شوخی نکنید؛ زیرا به آن‌ها بی‌احترامی می‌شود.

مروه: سخنان بزرگان بسیار مفید است، باید آن را با دقت بشنویم و به آن عمل کنیم.

بهار: بلی دوست خوبم، من دوست دارم همیشه سخنان و نصایح بزرگان را در

زنده‌گی‌ام عملی سازم.

لغت‌ها

شماره	لغت	معنا
۱	نصیحت	پند
۲	غیبت	در غیاب کسی بدگویی کردن
۳	مزاح	شوخی
۴	فقیر	نادار، بیچاره

نصایح بزرگان را در کتابچه‌های تان بنویسید.

عید قربان

شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و اسم‌های مفرد را به شکل جمع تبدیل نموده، در مورد عید قربان آگاهی حاصل کنند.

پرسی‌ها

- ۱- آیا می‌دانید در یک سال چند عید می‌آید؟
- ۲- در مورد عید قربان چه می‌دانید؟

عید قربان یکی از عیدهای مسلمانان است. این عید از دوره حضرت ابراهیم علیه السلام بر جا مانده است. عید قربان سه روز است که بعد از ادای مراسم حج آغاز می‌شود. در این عید مسلمانانی که توان مالی دارند یک حیوان حلال؛ مانند: گوسفند، بز، گاو یا شتر را قربانی کرده،

گوشت آن را خیرات می کنند. مسلمانان در این روز لباس نو می پوشند. به دیدن دوستان و خویشاوندان خود می روند و عیدمبارکی می کنند. مردم ما در روزهای عید برای مهمانان انواع شیرینی و کله‌جهای مزه‌دار آماده می کنند. مسلمانان کوشش می کنند تا اگر از کسی ناراحت و یا قهر باشند، در این روز با او آشتی کنند و کینه و کدورت را به دوستی، محبت، صلح و صفا تبدیل کنند. تمام مسلمانان دنیا روزهای عید را جشن می گیرند و آن را به خوشی تجلیل می کنند.

بخوان و بنویس

متن درس را با دقت خاموشانه بخوانید.

متن درس را با آواز بلند بخوانید.

از بین واژه‌های زیر اسم‌های مفرد را تشخیص و روی تخته بنویسید.

«گل‌ها، قلم‌ها، کتاب، دختران، پسران، خواهر، برادر، مادران، ستاره، مهتاب، آب،

شمع‌ها، کتابچه‌ها»

سه سطر متن درس را در کتابچه‌های خود املا بنویسید.

بشنو و بگو

🌸 در مورد عید قربان چه می‌دانید؟ بیان کنید.

🌸 شما در روزهای عید کدام کارها را انجام می‌دهید؟

🌸 **محاورة زیر را دو دو نفر در صنف تمرین کنید:**

عمر: السلام عليكم عثمان جان!

عثمان: عليكم السلام عمر جان!

عمر: کجا می‌روی؟

عثمان: بازار می‌روم تا برای عید میوه خریداری کنم.

عمر: بسیار خوب چند روز به عید مانده است؟

عثمان: امروز نهم ماه ذوالحجه، روز عرفه است و روز دهم ذوالحجه اول عید قربان است.

عمر: آیا در این عید قربانی می‌کنید؟

عثمان: بلی، می‌خواهیم یک گوسفند قربانی کنیم.

عثمان: شما هم قربانی می‌کنید؟

عمر: بلی، ما هم قربانی می‌کنیم.

عثمان: برای عید چه برنامه داری؟

عمر: روز اول بعد از نماز عید قربانی می‌کنیم.

عثمان: ما هم روز اول قربانی می‌کنیم؛ بعد به دیدن دوستان به عید مبارکی می‌رویم.

عمر: ما هم روز اول عید به دیدن بزرگان خانواده و خویشاوندان خود می‌رویم.

عثمان: خدا کند عید خوب و خوشی پیش رو داشته باشیم.

عمر: بلی، به همه مسلمانان جهان عید خوش آرزو می‌کنم.

عثمان: خدا نگهدار عمر جان؛ به امید دیدار در روزهای عید!

عمر: خدا نگهدار!

لغت‌ها

شماره	لغت	معنا
۱	جشن	شادی و خوش‌حالی
۲	قُرْبانی	حلال کردن حیوان در راه خدا
۳	عید	جشن، شادی و سرور
۴	مراسم	آداب، رسوم
۵	ذوالحِجَّه	ماه یازدهم سال قمری
۶	عَرَفه	روز نهم ذوالحِجَّه که حاجی‌ها در مکه توقف می‌کنند و بعضی مراسم حج را بجا می‌آورند.

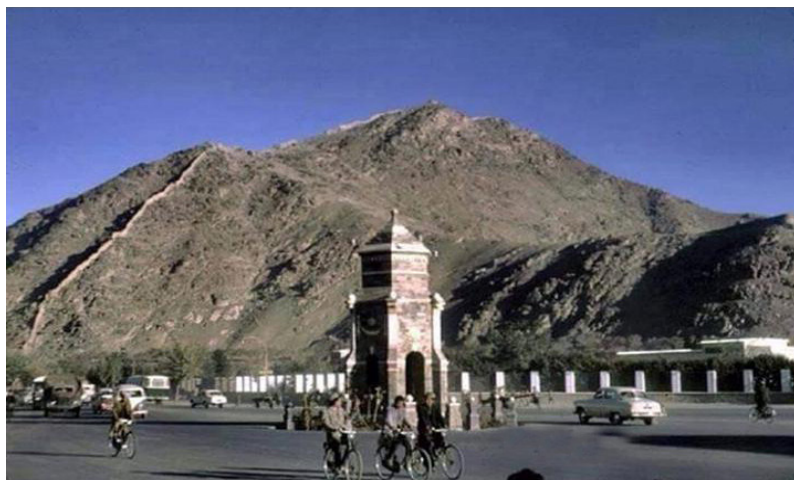
در باره کارهایی که در سه روز عید انجام می‌دهید چند سطر در کتابچه‌های خود بنویسید.

کابل

شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و درباره شهر کابل معلومات حاصل

کنند.

پرسی‌ها

- ۱- آیا می‌دانید تصویر مربوط به کدام ولایت افغانستان است؟
- ۲- به نظر شما، در شهر کابل کدام جاهای تاریخی وجود دارد؟
- ۳- در مورد پیشینه تاریخی شهر کابل چیزی شنیده اید؟

کابل پایتخت افغانستان است. این شهر دارای آب و هوای معتدل می‌باشد. دریای کابل از بین شهر می‌گذرد. قدامت تاریخی شهر کابل به بیشتر از ۲۸۰۰ سال می‌رسد. جاهای تاریخی شهر کابل عبارت اند از: بالاحصار، دیوار کابل شاهان، منار آزادی، سپاهی گمنام، قصر دارالامان و غیره.

مکتب‌ها، شفاخانه‌ها، وزارت‌خانه‌ها، سفارت‌ها و فابریک‌های زیادی در شهر کابل وجود دارد. کابل شخصیت‌های بزرگ، دانشمندان، شاعران، نویسندگان و هنرمندان زیادی را در دامان خود پرورده است که آثار و کارکردهای شان در غنای زبانی و ادبیات و فرهنگ ما نقش مهمی دارد. نفوس این شهر نسبت به تمام ولایت‌های کشور بیشتر است.

بخوان و بنویس

متن درس را خاموشانه بخوانید. 🌸

متن درس را به نوبت، با آواز بلند بخوانید. 🌸

واژه‌های هم‌معنای زیر را تشخیص نموده، مقابل هم روی تخته بنویسید. 🌸

پایتخت   معتدل

قدامت   بیشتر

زیادتر   پیشینه

برابر   مرکز

ضد کلمه‌های زیر را بنویسید. 🌸

«شب، روشن، پاک، زیاد»

بشنو و بگو

🌸 در باره شهر کابل، آنچه می‌دانید بیان کنید.

🌸 جاهای تاریخی شهر کابل را نام ببرید.

🌸 **محاورة زیر را در صنف تمرین کنید:**

فرخنده از حسنا پرسید گاهی به کابل سفر کرده‌ای؟

حسنا: بلی

فرخنده: کابل چگونه شهری است؟

حسنا: کابل دارای آب و هوای معتدل می‌باشد و یک شهر تاریخی است.

فرخنده: جاهای تاریخی کابل کدام‌ها اند؟

حسنا: بالاحصار، دیوار کابل شاهان، منار آزادی، سپاهی گمنام، قصر دارالامان و غیره.

فرخنده: بسیار خوب، من می‌خواهم به کابل بروم و از جاهای تاریخی آن دیدن کنم.

حسنا: بلی، باید بروی؛ چون کابل پایتخت کشور ماست و یک شهر تاریخی می‌باشد.

لغت‌ها

شماره	لغت	معنا
۱	معتدل	برابر
۲	پیشینه	دیرینه، سابقه
۳	غنا	پرباری، بی‌نیازی
۴	قدامت	پیشینه، سابقه
۵	نفوس	اهالی، مردم، جمعیت
۶	آثار	یادگارها، نوشته‌ها

متن درس را در کتابچه‌های خود بنویسید.

بزکشی

شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و با بازی بزکشی آشنا شوند.

پرسش‌ها

- ۱ - در تصویر چه می‌بینید؟
- ۲ - کدام یک از شما به ورزش علاقه دارد؟
- ۳ - در بارهٔ ورزش بزکشی چیزی می‌دانید؟ بیان کنید.

بزکشی از بازی‌های قدیمی کشور ما است. این بازی بیشتر

در منطقه‌های شمال وطن ما رواج دارد.

بازی بزکشی طوری اجرا می‌شود که اسپ‌سواران در میدان

بازی جمع می‌شوند و بز را از دایرهٔ حلال بر می‌دارند. در همین

وقت هر یک از اسپسواران می‌خواهند بز را از دست اسپسواری که بز را از دایرهٔ حلال برداشته است بگیرند. هر بازیکن که موفق به گرفتن بز شود و آن را بعد از گشتن یک دور مکمل میدان، دوباره به دایرهٔ حلال برساند، برندهٔ بازی می‌شود. بازی بزکشی همه‌ساله در جشن نوروز، جشن استقلال و سایر روزهای خاص دایر می‌شود. مردم از داخل و خارج کشور به تماشای این بازی می‌آیند. بازی بزکشی در بین مردم ما علاقه‌مندان زیاد دارد.

بخوان و بنویس

متن درس را با آواز بلند بخوانید.

کلمه‌های جدید را از متن درس بیرون‌نویس کرده، در کتابچه‌های خود بنویسید.

کدام جوهره از کلمه‌های زیر دارای یک معنا اند؟ آن‌ها را انتخاب کرده، روی تخته

بنویسید.

موفق تماشا

خارج بیرون

دیدن کامیاب

جملهٔ زیر را در کتابچه‌های خود املا بنویسید:

● بزکشی از بازی‌های قدیمی کشور ما می‌باشد.

بشنو و بگو

بزکشی چگونه بازی است؟

بزکشی بیشتر در کدام ولایت‌های افغانستان اجرا می‌شود؟

محاورة زیر را در صنف دو دو نفر تمرین کنید:

سهراب از جمشید پرسید: در مورد بازی بزکشی چیزی می‌دانی؟

جمشید: بلی، برادرم چاپ‌انداز است.

سهراب: چاپ‌انداز یعنی چه؟

جمشید: کسی که بازی بزکشی را انجام می‌دهد به نام چاپ‌انداز یاد می‌شود.

سهراب: او چگونه این بازی را انجام می‌دهد؟

جمشید: او اسپ قوی و قشنگی دارد و توسط آن بازی بزکشی را انجام می‌دهد.

سهراب: من خوش دارم به تماشای بازی بزکشی بروم.

جمشید: هر وقت بازی بزکشی دایر شد من تو را به دیدن این بازی می‌برم.

سهراب: بسیار خوب، برایم خبر بده تا از خانواده‌ام اجازه گرفته، به تماشای بازی برویم.

لغت‌ها

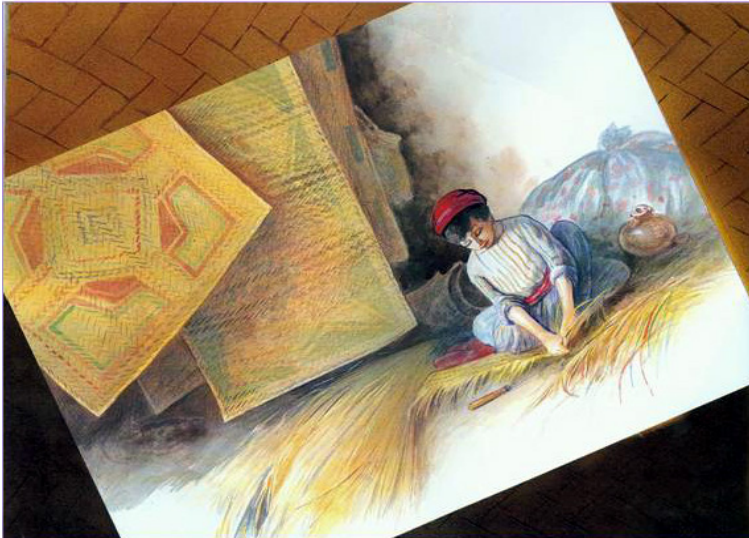
شماره	لغت	معنا
۱	بزکشی	یک نوع بازی ورزشی است
۲	دایره حلال	دایره مخصوص بازی بزکشی
۳	خارج	بیرون
۴	استقلال	آزادی
۵	تماشا	دیدن
۶	چاپ‌انداز	بازی کن بازی بزکشی

کدام بازی‌ها در منطقه شما بیشتر رواج دارد؟ یکی از آن‌ها را که به آن علاقه دارید با طریقه اجرای آن در کتابچه‌های تان بنویسید.

بوریا باف

شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و با صنایع دستی آشنایی حاصل کنند.

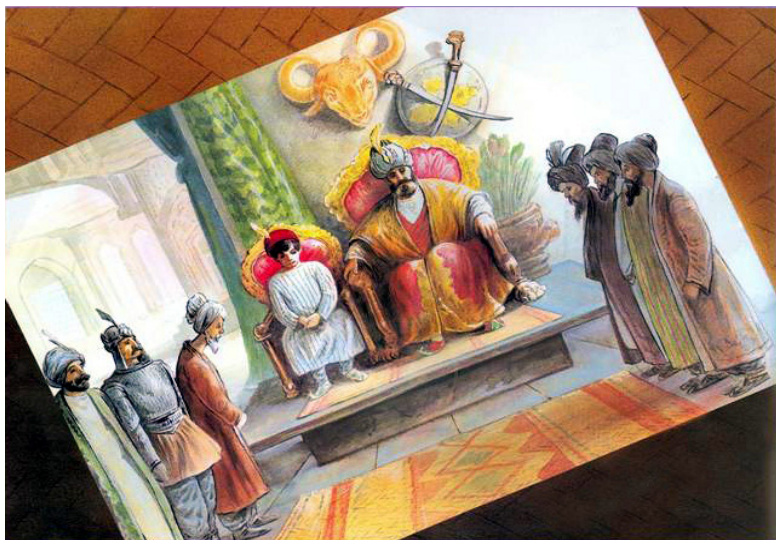
پرسش‌ها

۱ - در رسم چه می بینید؟

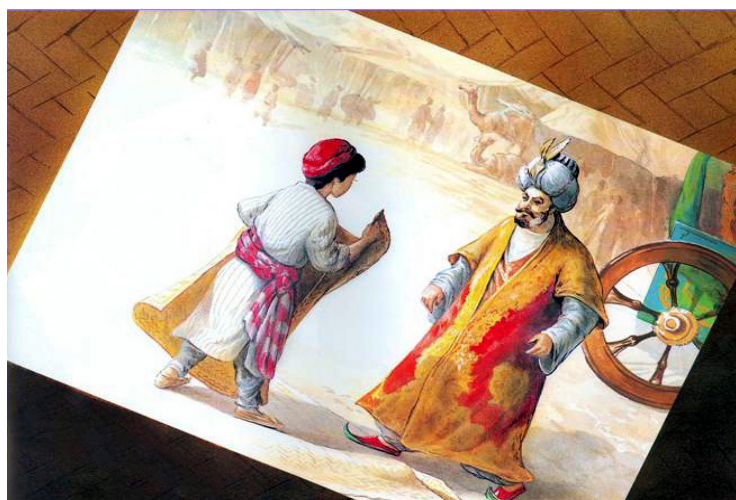
عبدالله یک بوریا باف بود او از راه فروش بوریا نان شب و روز خود را پیدا می کرد.

عبدالله هر چند که با سواد بود؛ اما باز هم علاقه داشت زیادتر وقت خود را به بوریا بافی بگذراند. روزی پادشاه از راه می گذشت و متوجه عبدالله شد. با دیدن او از گادی پایین شد و نزد عبدالله رفت.

پادشاه از این که وی از راهِ حلال نان پیدا می کرد، خوشش آمد؛ چون پادشاه پسر نداشت، عبدالله را به فرزندِ خود قبول کرده، با خود به قصر برد.

بعد از مدتی عبدالله از قصر ربوده شد، پادشاه از گم شدن پسر خوانده اش بسیار ناراحت بود. او به سپاه خود وظیفه داد تا عبدالله را پیدا کنند.

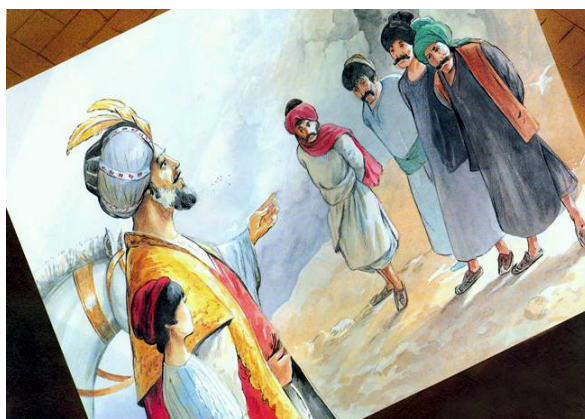

روزی یکی از سپاهیان پادشاه یک بوری را خرید که در آن نام و آدرس عبدالله نوشته شده بود. سپاهی موضوع را به پادشاه گفت.

به این ترتیب پادشاه دوباره او را پیدا کرد.

پادشاه می خواست به دزدانی که عبدالله را برده بودند جزا بدهد؛ اما او از پادشاه خواست تا آنان را ببخشد. به پادشاه گفت: اینها حالا دزد نیستند، کسب بوریابافی را از

من یاد گرفته اند و بعد از این می توانند از راه حلال نان پیدا کنند. پادشاه آنها را به خاطر این که به کسب درستی روی آورده بودند، بخشید.

بخوان و بنویس

متن درس را خاموشانه بخوانید.

متن درس را به نوبت با آواز بلند بخوانید.

واژه‌های «بوریا، سپاهی و پادشاه» را در جمله‌های مناسب به کار برده، در کتابچه‌های خود بنویسید.

بشنو و بگو

کی بوریا باف بود؟

کی عبدالله را با خود برد؟

چرا عبدالله نزد پادشاه بر نگشت؟

عبدالله به پادشاه چه گفت؟

در گروه‌ها راجع به مفهوم قصه با هم بحث کنید.

لغت‌ها

شماره	لغت	معنا
۱	بوریا	یک نوع فرش که از نی بافته می‌شود
۲	کسب	پیشه، صنعت

برای کلمه‌های «شکر، شیر، بوریا و کسب» جمله‌های مناسب در کتابچه‌های تان بنویسید.

چیستان

شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و با ادبیات عامیانه آشنا شوند.

پرسی‌ها

- ۱ - تا حال نام چیستان را شنیده‌اید؟
- ۲ - اگر کدام چیستانی را به خاطر دارید، بگویید.

دیروز معلم دری به ما گفت: شاگردان عزیز! یک چیزی را از شما می‌پرسم، دقت کنید، پاسخش را پیدا کنید. ما همه منتظر بودیم. معلم ما گفت: آن چیست که در کابل یک، در پکتیا هفت، در نیمروز چهار و در مزار شریف هفت تا است؟ همه در فکر رفتیم

که این چه قسم پرسش است. هر قدر کوشیدیم پاسخ را پیدا نتوانستیم. معلم ما گفت: پاسخ تعداد نقطه‌هایی است که در این کلمه‌ها به کار رفته است. این نوع پرسش‌ها را چیستان می‌گویند. چیستان در بین مردم ما زیاد رواج دارد و جزء ادبیات عامیانه ما است؛ بعد معلم ما چند چیستان دیگر گفت و هدایت داد تا ما پاسخ آن‌ها را پیدا کنیم؛ مانند:

رفتم در راه یافتم گیاه، مغزش سفید، پوستش سیاه

(بجه ۱۰)

اسپ عجیبی دیدم   شش پا و دو سم دارد

عجایب‌تر از آن بشنو   میان پشت، دم دارد

(بجه ۱۱)

صندوقچه فلفلی، نه قفل دارد نه کلی

(بجه ۱۲)

قدش به قلم ماند و بویش به صنوبر

شش نان فتیر دارد و یک کاسه مزعفر

(بجه ۱۳)

بخوان و بنویس

متن درس را با آواز بلند بخوانید.

کلمه‌های «کابل، پکتیا، نیمروز و مزار شریف» را روی تخته به حرف‌ها تجزیه کنید و بگویید هر کدام دارای چند حرف می‌باشد.

دو دو کلمه‌ی بنویسید که هر کدام دارای دو، سه و چهار هجا باشد، به گونه‌ی نمونه:

آف - تاب

دو چیستانی را که در متن درس آمده است، در کتابچه‌های خود املا بنویسید.

بشنو و بگو

چیستان‌ها مربوط به کدام بخش ادبیات است؟

چیستان‌ها را با هم تمرین کنید.

آیا از گفتن و شنیدن چیستان لذت می‌برید؟

محاورة زیر را دو دو نفر تمرین کنید:

زبیر از نذیر پرسید: رفتم در راه، یافتم گیاه، مغزش سفید، پوستش سیاه چیست؟

نذیر: فکر کنم، جلغوزه سیاه است.

زبیر: بلی، این چیستان را از کتاب درسی آموختم.

نذیر: چیستان‌ها را برای چه می‌گویند؟

زبیر: چیستان‌ها برای سرگرمی، پرورش قوه تفکر و تقویت حس کنجکاوی گفته می‌شود. این نوع چیستان و معماگویی در بین مردم ما زیاد رواج دارد. مردم در شب‌های طولانی زمستان بیشتر به چیستان، قصه و افسانه گفتن می‌پردازند؛ همین موضوعات بخش بزرگ ادبیات ما را ساخته است.

لغت‌ها

شماره	لغت	معنا
۱	سم	ناخن اسپ
۲	صنوبر	یک نوع گیاه
۳	مزعفر	زعفران
۴	زعفران	یک نوع گل
۵	فتیر	نارسیده

چیستان‌ها را به خاطر سپرده، در کتابچه‌های خود بنویسید.

ترحم بر حیوان‌ها

شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و ترحم بر حیوان‌ها را بیاموزند.

پرسش‌ها

- ۱- شما به کدام حیوان بیشتر علاقه دارید؟
- ۲- به نظر شما، با حیوان‌ها چگونه باید رفتار کنیم؟

دیروز هنگامی که از مکتب به خانه می‌رفتم، در راه چند طفل را دیدم که با چوب و سنگ یک مرغ و چوچه‌هایش را اذیت می‌کردند. مرغ بیچاره از این سو به آن سو می‌پرید و نگران چوچه‌هایش بود.

طفلها از این کارشان شادی می کردند. خواستم مانع شان شوم؛ اما فایده نداشت؛ در این وقت مردی از راه رسید و متوجه این کار طفلها شد. مرد رو به آنها کرده، گفت: دخترها و پسرهای خوب! شما می دانید که این حیوان مانند ما و شما جان دارد؟ اگر آن را با سنگ و چوب بزنید درد احساس می کند؛ پس نباید با حیوانها رفتار نادرست انجام دهیم. این موجودات برای ما نفع می رسانند، ما نیز باید بر آنها ترحم داشته باشیم. دخترها و بچه های خوب پرنده ها را از آشیانه شان جدا نمی سازند؛ حیوان های دیگری را که در نزدیکی آنها زنده گی دارند، اذیت نمی کنند. به موقع به آنها آب و خوراک می دهند. اگر ما با این حیوانها بدرفتاری کنیم خدای بزرگ بالای ما قهر می شود. طفلها که از کار خود پشیمان بودند، از مرد سپاس گزاری کرده و گفتند که بعد از این باعث اذیت و آزار هیچ حیوانی نمی شوند.

بخوان و بنویس

متن درس را خاموشانه بخوانید و واژه‌هایی را که در آن حرف‌های «پ و گ» به کار رفته است، بیرون نویس کنید.

متن درس را به نوبت و با آواز بلند بخوانید.

واژه‌های زیر را در جمله‌های مناسب به کار برده، روی تخته بنویسید.

«آشیانه، مرغ، حیوان‌ها»

نام چند حیوان را در کتابچه‌های خود بنویسید.

مانند: پشک، ...

بشنو و بگو

کی مرغ و چوچه‌هایش را آزار می‌داد و چرا؟

مرد به طفل‌ها چه گفت؟

طفل‌ها در پاسخ مرد چه گفتند؟

محاورة زیر را در صنف دو دو نفر تمرین کنید:

فریده: بهار جان! دیروز در راه چند طفل را دیدم که مرغی را اذیت می‌کردند.

بهار: آیا نمی‌دانستند که این کار شان نادرست است؟

فریده: آن‌ها از پر زدن مرغ، شادی می‌کردند. من کوشش کردم مانع شان شوم، اما فایده نداشت.

بهار: بعد چه شد؟

فریده: تا اینکه مردی از راه رسید و آن‌ها را متوجه ساخت.

بهار: آن مرد چه گفت؟

فریده: آن مرد گفت: دخترها و بچه‌های خوب، پرنده‌گان و دیگر حیوان‌ها را اذیت

نمی‌کنند؛ زیرا حیوان‌ها به ما فایده می‌رسانند.

بهار: بلی، حیوان‌ها نباید مورد اذیت قرار گیرند؛ زیرا خداوند عز وجله نیز بالای ما قهر

می‌شود.

فریده: بلی چنین است، آن طفل‌ها نیز از کار خود پشیمان شدند و از مرد سپاس‌گزاری

کرده، گفتند این کار را تکرار نمی‌کنند.

لغت‌ها

شماره	لغت	معنا
۱	مانع	بازدارنده، منع‌کننده
۲	اذیت	آزار
۳	محافظت	نگهداری

در مورد ترجمه بر حیوان‌ها چند جمله در کتابچه‌های تان بنویسید.

ترانه

شاگردان درس را درست بخوانند، بنویسند و مفهوم آن را بدانند.

پرسش‌ها

۱ - کی دوست دارد ترانه بخواند؟

۲ - در تصویر زیر چه را می‌بینید؟

ما کودکان میهن	باهوش و باصفا ایم
تابنده تر ز نوریم	آینه و فایم
ما کودکان صلحیم	پروانه‌های توحید
خورشید روشن از ماست	خورشید صبح جاوید
گل‌های تازه و شاد	گل‌های شاد و خندان
باغ شگوفه‌هایم	گل‌واژه‌های ایمان

هر کودکی که امروز
مثل درخت خشک است
یارب تو مهربانی
بر ما محبتی کن
کاری بکن خدایا
این باغ تازه باشد

علم و هنر ندارد
دیگر ثمر ندارد
تو صاحب جهانی
یا رب تو می توانی
پاینده، دین بماند
این سرزمین بماند

سرور «رجایی»

بخوان و بنویس

- 🌸 ترانه را بعد از معلم گرامی تکرار کنید.
- 🌸 چند بیت ترانه را به نوبت با آواز بلند بخوانید.
- 🌸 چند بیت ترانه را روی تخته املا بنویسید.
- 🌸 واژه‌هایی را که حرف «گ» دارند از متن انتخاب کرده، روی تخته بنویسید.

بشنو و بگو

- 🌸 بیت‌های زیر چه مفهومی را افاده می‌کنند؟ بیان کنید.

هر کودکی که امروز علم و هنر ندارد

مثل درخت خشک است دیگر ثمر ندارد

🌸 پیام درس در مورد چیست؟ بیان کنید.

🌸 **محاورة زیر را در صنف تمرین کنید:**

پروین: امروز معلم ما گفت: وظیفه شما آموختن علم و هنر است.

شمیم: معلم صاحب خیلی نصیحت خوب کرده است!

پروین: انسان چطور می تواند اهل علم و هنر شود؟

شمیم: درس خواندن و هنر آموختن یگانه راهی است که انسان را صاحب علم و

هنر می سازد، انسان باید برای به دست آوردن آن زیاد تلاش و کوشش کند، زحمت

بکشد و وقت خود را بیهوده مصرف نکند.

پروین: راست گفتم، باید از همین حالا برای هر کار یک تقسیم اوقات منظم بسازم.

شمیم: بلی دوست خوبم، همین بهترین راه برای رسیدن به این هدف است.

لغت‌ها

شماره	لغت	معنا
۱	تابنده	درخشان
۲	خورشید	آفتاب
۳	ثمر	حاصل
۴	پاینده	جاویدان، همیشه

ترانه را حفظ نموده، در کتابچه‌های تان رونویس کنید.

اتحاد

شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و اهمیت اتفاق و اتحاد را بدانند.

پرسش‌ها

- ۱ - آیا می‌دانید اتحاد و اتفاق چه فایده دارد؟
- ۲ - به نظر شما، نفاق و بدبینی باعث چه می‌شود؟
- ۳ - با اطرافیان خود چگونه باید رویه داشته باشیم؟

اتحاد و اتفاق در زنده‌گی خانواده‌گی و اجتماعی اهمیت زیاد دارد؛ دین اسلام نیز انسان‌ها را به اتحاد و همبستگی امر نموده است.

ملتی که دچار نفاق و اختلاف‌های قومی، زبانی، مذهبی و منطقه‌یی باشد، با مشکلات و بدبختی‌های زیادی روبه‌رو می‌گردد. ما باید با همه قوم‌های ساکن در میهن خود؛ چون: تاجک، پشتون، هزاره، نورستانی، بلوچ، ازبک، ترکمن و غیره اتحاد و دوستی خود را حفظ کنیم و نگذاریم دشمنان افغانستان عزیز، در بین ما تفرقه بیندازند.

اتحاد را باید از خانواده، مکتب، محل کار و محیط زنده‌گی خود آغاز کنیم. با اطرافیان خود با عطف و مهربانی رفتار نماییم و هیچ‌گاه به آن‌ها ضرر نرسانیم.

ترانه

ما ازبکان، هزاره‌گان پشتون و ترک و تاجکان
پروردهٔ این گلشنیم گلدستهٔ این بوستان
افغانستان، افغانستان

بخوان و بنویس

- متن درس را خاموشانه بخوانید.
- متن درس را به نوبت با آواز بلند بخوانید.
- یک یک جمله در مورد اتحاد و اتفاق بنویسید و آن را با آواز بلند بخوانید.
- یک یک بیت ترانه را به نوبت روی تخته املا بنویسید.

بشنو و بگو

- اتحاد و اتفاق در زنده‌گی خانواده‌گی و اجتماعی چه اهمیت دارد؟
- در گروه‌ها در بارهٔ پیام درس بحث کنید.

لغت‌ها

شماره	لغت	معنا	شماره	لغت	معنا
۱	اتحاد	وحدت، یک‌پارچه‌گی	۴	پرورده	پرورش یافته
۲	حفظ	نگهداری	۵	رغم	علیه، در مقابل
۳	اختلاف	بی‌اتفاقی	۶	عطوفت	محبت و دوستی

ترانه را حفظ کرده، در کتابچه‌های خود بنویسید.

رسم‌ها و ترانه‌های مردمی

شاگردان متن درس را بخوانند، بنویسند و در بارهٔ ترانه‌های عامیانه معلومات

حاصل نمایند.

پرسش‌ها

- ۱ - در رسم چه می‌بینید؟
- ۲ - آیا تا حال سمنک خورده‌اید؟
- ۳ - سمنک در کدام فصل سال پخته می‌شود؟

ضرب‌المثل‌ها، چیستان‌ها، معماها، ترانه‌ها، افسانه‌ها و لطیفه‌ها، جزء ادبیات عامیانه یا مردمی کشور ما است.

افسانه‌ها و لطیفه‌ها در مراسم شب‌نشینی خانواده‌ها گفته می‌شود. ترانه‌ها و ضرب‌المثل‌های محلی در گفتار مردم روزانه به کار می‌رود. بعضی از این ترانه‌ها در مراسم خاص خوانده می‌شود؛ به گونهٔ مثال: ترانهٔ محلی و زیبایی در مورد سمنک گفته شده است. سمنک یک نوع نذر و غذای شیرین است که از جوانهٔ گندم آماده

می شود. سمنک را بیشتر در بهار و روزهای نوروز پخته می کنند.
در جریان پختن سمنک بانوان در اطراف دیگ نشسته، این ترانه
را می خوانند.

سمنک در جوش ما کفچه زنیم   دیگران در خواب ما دفچه زنیم
سمنک نذر بهار است   میله شب زنده دار است

این خوشی سال یکبار است

سال دیگر یا نصیب

بی شکر شیرینی دارد   خود به خود رنگینی دارد

طعم خوش چو فرنی دارد

سال دیگر یا نصیب

سمنک در جوش ما کفچه زنیم   دیگران در خواب ما دفچه زنیم

بخوان و بنویس

متن درس را خاموشانه بخوانید.

متن درس را به نوبت و با آواز بلند بخوانید.

نام رسم و رواج های قریه تان را در کتابچه های خود بنویسید.

راجع به میله گل سرخ و گل نارنج چند جمله روی تخته بنویسید.

بشنو و بگو

سمنک چگونه غذایی است؟

کدام میله‌ها در منطقه شما وجود دارد؟

اگر کدام ترانه، ضرب‌المثل و یا چیستان یاد دارید بگویید.

چیستان، ضرب‌المثل و ترانه مربوط کدام بخش ادبیات است؟

محاورة زیر را در صنف تمرین کنید:

مینہ: منیژه جان! دیشب از خانہ تان آواز دایره می‌آمد!

مینہ: بلی، مینہ جان! دیشب سمنک پخته کردیم.

مینہ: بسیار خوب، می‌شود در مورد سمنک به من معلومات بدهی؟

مینہ: بلی، سمنک یک نوع غذا است.

مینہ: از چه آماده می‌شود؟

مینہ: سمنک از جوانه گندم آماده می‌شود و در دیگ روی آتش پخته می‌شود.

مینہ: چرا سمنک را می‌پزند؟

مینہ: مردم ما رواج دارند این غذا را در فصل بهار پخته کنند و به مناسبت آمد آمد

بهار میله ترتیب کنند.

مینہ: سمنک را تنها خود تان نوش جان می‌کنید؟

مینہ: نه، سمنک را به همسایه‌ها و خویشاوندان خود نیز می‌فرستیم.

لغت‌ها

شماره	لغت	معنا
۱	بانوان	زنان
۲	طعم	مزه
۳	کفچه	کفگیر، چمچه

ترانه معارف

افغانستان ما جان و جهان ما

ای هست و بود ما ای تار و پود ما

اهل معارفیم، تعلیم کار ما

علم است شعار ما، بس افتخار ما

بدخواه ظلمتیم ضد جهالتیم

در کسب معرفت با عزم و همتیم

اهل معارفیم، تعلیم کار ما

علم است شعار ما، بس افتخار ما

ما کار می کنیم پیکار می کنیم

بار دیگر ترا گلزار می کنیم

اهل معارفیم، تعلیم کار ما

علم است شعار ما، بس افتخار ما

بد گر نظر کند باری به گلشنت

شرمنده دشمنت از آهین تننت

اهل معارفیم، تعلیم کار ما

علم است شعار ما، بس افتخار ما

حافظ ترا خدا ای مهد آریا

این است روز و شب ما را همین دعا

اهل معارفیم، تعلیم کار ما

علم است شعار ما، بس افتخار ما

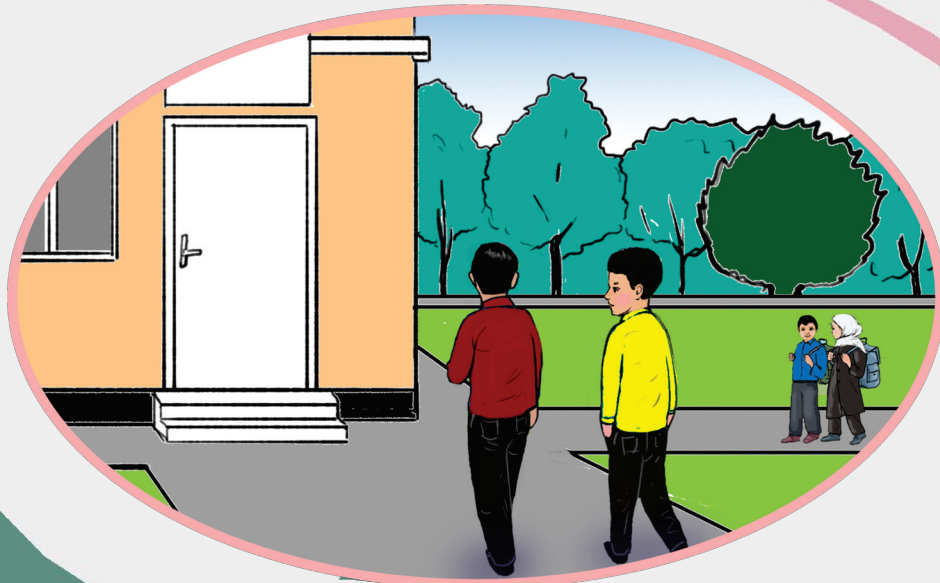

وزارت معارف

دری

صنف پنجم

برای مکاتب پشتوزبان

دری صنف پنجم

برای مکاتب پشتوزبان

سرود ملی

دا عزت د هر افغان دی
هر بچی یې قهرمان دی
د بلوڅو د ازبکو
د ترکمنو د تاجکو
پامیریان، نورستانیان
هم ایماق، هم پشه پان
لکه لمر پر شنه آسمان
لکه زړه وي جاویدان
وایو الله اکبر وایو الله اکبر

دا وطن افغانستان دی
کور د سولې کور د تورې
دا وطن د ټولو کور دی
د پښتون او هزاره وو
ورسره عرب، گوجر دي
براهوي دي، قزلباش دي
دا هیواد به تل ځلیري
په سینه کې د آسیا به
نوم د حق مودی رهبر

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**